

ICOMOS
international council on monuments and sites

Z P R A V O D A J

ČESKÉHO NÁRODNÍHO KOMITÉTU ICOMOS

Úvodní slovo

Vážené kolegyně a kolegové, milí přátelé,

dovoluji mi oslovit Vás naposledy v roli prezidenta ČNK ICOMOS. Tři funkční období má dnešní vedení ČNK ICOMOS za sebou, společně jsme se scházeli v téměř stejné sestavě od roku 2015. Devět let uteklo velmi rychle a spousta věcí se za tu dobu událo. Očekává se při této příležitosti bilancování. Bývá zvykem složit účty. Ode mě se toho ale nedočkáte. Hodnocení práce vedení je samozřejmě na Vás. Naše práce je dobrovolná, je to něco navíc, a proto záleží na souhře těch, kterým šlo o věc. V první řadě bych chtěl ocenit velmi přátelské, kolegiální prostředí i bezvadné klima, kde jsme se navzájem doplňovali ve vzájemném porozumění. Stejná krevní skupina, stejné postoje a priority. O činnosti ČNK jste byli informováni, řada z Vás se na naší práci podílela. Fungují webové stránky, informace přináší monitoring, v posledních dvou letech máme k dispozici skvělý *Zpravodaj*. Zdůraznit je zapotřebí fakt, že vedení komitétu pracovalo jako tým – skvělý a dobře sehraný tým. Pokud se něco podařilo, bylo to vždy díky spolupráci členů vedení, exekutivního výboru a díky práci řady z Vás. Usilovali jsme o to, co máme jako součást mezinárodní organizace ve stanovách a co nyní připomenu. Vědomí si etických závazků péče o kulturní dědictví jsme upozorňovali příslušné orgány i veřejnost na případy jeho nevhodného využívání, devastace či zániku jeho hodnot. Přispívali jsme k popularizaci a trvale udržitelnému zapojování památek a sídel do života současné společnosti. Podíleli jsme se na poznávání a identifikaci hodnot pro zařazování nejvýznamnějších českých kulturních statků na Seznam světového dědictví UNESCO. Zároveň jsme svými odbornými stanovisky podporovali odpovědnou péči o tyto statky. Na žádost mezinárodního sekretariátu ICOMOS jsme navrhovali své členy, případně další vhodné odborníky, do hodnotících misí a k zajištění monitoringu stavu statků zapsaných na Seznam světového dědictví. Opustilo nás bohužel několik vzácných osobností, kolegů, jejichž odchod je opravdu velkou ztrátou. Na druhou stranu, podařilo se rozmnožit náš spolek o řadu skvělých odborníků. Celkový počet členů se od roku 2015 zvýšil na nyní 69 členů.

Milé dámy a pánové, bylo mi ctí, vážil jsem si Vaší důvěry a Vaší podpory. Vážil jsem si skvělé souhry a bezkolizní spolupráce. Děkuji Vám všem.

V Praze 29. 2. 2024

Václav Girsá, prezident ČNK ICOMOS

(úvodní projev na volebním plenárním zasedání ČNK ICOMOS dne 29. 2. 2024, kráceno)

OBSAH

Úvodní slovo	1
Aktivity ČNK ICOMOS	
Řídící výbor ČNK ICOMOS a klíčové aktivity v roce 2023.....	3–4
Činnost vědeckých komitétů ČNK ICOMOS a zapojení do činnosti mezinárodních vědeckých komitétů a pracovních skupin ICOMOS.....	5–8
Další mezinárodní aktivity.....	9–10
XXI. generální shromáždění a vědecké sympozium ICOMOS v Sydney v září 2023.....	11–15
Cena Břetislava Štorma 2023.....	16–19
Personálie.....	20
Kdo nás opustil.....	21
Noví členové.....	22–23
Stanoviska, veřejné projevy a dopisy prezidia ČNK.....	24–41

Zpravodaj Českého národního komitétu ICOMOS

Ročník III.

Redakční rada: Václav Girsá (předseda), Tomáš Bistrický, Martin Horáček, Karel Kuča, Dagmar Michoinová, Josef Štulc

Šéfredaktor: Martin Horáček

Kontaktní adresa: horacek_martin@post.cz

Grafická úprava a korektury: Jan Štoll

Fotografie: Nils Ahlberg, Martin Horáček, Jan Nebřenský a archiv

Redakční uzávěrka čísla: 31. 8. 2023

ISSN 2787-9720

AKTIVITY ČNK ICOMOS

ŘÍDICÍ VÝBOR ČNK ICOMOS A KLÍČOVÉ AKTIVITY V ROCE 2023

Řídicí výbor ČNK se sešel v roce 2023 čtyřikrát, a to 11. ledna, 24. května, 19. října a 7. prosince, plenární zasedání ČNK se konalo 20. 6. Prostor pro všechna jednání velkoryse poskytla Fakulta architektury ČVUT v Praze. Na programu plenárního zasedání byla rekapitulace činnosti vedení ČNK ICOMOS a vědeckých komitétů v uplynulém období, informace o přijetí nových členů ČNK, zpráva o hospodaření ČNK v roce 2022 a volba nového viceprezidenta ČNK, poté, co na funkci rezignoval dlouholetý viceprezident a čestný prezident Josef Štulc. Novým viceprezidentem byl zvolen Martin Horáček. Řídicí výbor v daném složení pracoval do 29. února 2024, kdy se uskutečnilo „velké“ volební plenární zasedání – jeho průběh a výsledky budou popsány v dalším čísle *Zpravodaje*.

K tématům, jimiž se vedení ČNK v roce 2023 zabývalo:

Vyšehradský most

V roce 2022 zveřejnila státní organizace Správa železnic záměr postavit nový železniční most mezi Vyšehradem a Smíchovem v Praze a odstranit historický most z let 1900–1901 s železnou nýtovanou konstrukcí. Petici za zachování a šetrnou obnovu mostu, prohlášeného za kulturní památku, podepsalo přes 18 000 občanů. ČNK ICOMOS se připojil k iniciativě *Nebourat: Zachraňme železniční most pod*

Vyšehradem (<https://nebourat.cz/>) a dalším snahám za záchranu stavby a kauze se intenzivně věnoval. Komunikoval s nezávislými odborníky, kteří dokázali, že stávající most lze opravit a adaptovat pro nové potřeby a že se argumenty Správy železnic ve prospěch demolice stavby nezakládají na objektivních faktech. Apeloval svými dopisy a stanovisky směrem k orgánům s rozhodovací pravomocí, s důrazem na význam památkových hodnot mostu a jeho nezastupitelnou úlohu při vyjádření „výjimečné světové hodnoty“ historického jádra Prahy jako statku Světového dědictví UNESCO. Na panelové diskusi *Budoucnost železničního soumostí pod Vyšehradem v kontextu státní památkové péče v Pražské památkové rezervaci* pořádané Senátem Parlamentu ČR dne 1. prosince 2023 ve Valdštejnském paláci v Praze prezentoval stanovisko ČNK Josef Štulc. Některá z vyjádření prezidia jsou k dispozici v poslední části tohoto *Zpravodaje*. Z těchto vyjádření obětavě připravil – podobně jako v dalších případech – tiskové zprávy Jan Štoll a zajistil jejich distribuci v médiích. Diskuse o budoucnosti Vyšehradského mostu pokračuje též v roce 2024 a Řídicí výbor ČNK se v ní nadále angažuje.

Kutná Hora – Malín – projekt nového sídliště

ČNK ICOMOS se znepokojením zaregistroval projekt výstavby megalomanského sídliště na dohled od katedrály v Sedlci, součásti statku Světového dědictví UNESCO v Kutné Hoře. Rovněž v tomto případě se proti projektu vzedmula vlna občanského odporu. Vedení ČNK oslovilo

Členové řídicího výboru na jednání dne 7. 12. 2023: zleva Martin Čerňanský, Martin Horáček, Václav Girsá, Dagmar Michoinová, Vlastislav Ouroda, Tomáš Bistřícký, Benjamin Fagner.

kutnohorské zastupitele i zainteresovanou veřejnost stanoviskem, které bylo pozitivně přijato a zřejmě ovlivnilo další diskusi, jež však stále není jednoznačně uzavřena (<https://www.modernimalin.cz/oprojektu>).

Další případy ohrožení památkových objektů a souborů

Vedení ČNK také veřejně vyjádřilo nesouhlas s jednotlivými případy ohrožení památkových objektů plánovanými nebo realizovanými zásahy: šlo o tzv. **Německý dům v Českých Budějovicích** (rovněž Kulturní dům Slavie) a **Starou čistírnu odpadních vod v Praze-Bubenci**. Stanoviska jsou připojena na konci *Zpravodaje*. Další vývoj zmíněných kauz lze shrnout následovně: KD Slavie bohužel radikální přestavbě neunikl; Stará čistirna v Praze-Bubenci je od poloviny roku 2024 svěřena z rozhodnutí vlastníka (hl. m. Praha) do rukou nového správce, jehož kroky při využívání památky bude ČNK pečlivě sledovat, s důrazem na zachování památkových hodnot a potenciálu pro zápis na Seznam světového dědictví. Řídicí výbor též monitoroval jednání o budoucnosti **otáčivé-ho hlediště v zahradě zámku v Českém Krumlově**. Jelikož odstěhování konstrukce slibuje český stát od zápisu Českého Krumlova na Seznam světového dědictví v roce 1992, jde zřejmě o nejdéle se vlekoucí kauzu spojenou s péčí o statky Světového dědictví v Česku. Nadějně signály ze strany Jihočeského kraje se ani v roce 2023 nepodařilo přetavit

v realistický harmonogram splnění závazku vůči Centru světového dědictví i kulturní veřejnosti obecně.

Ostatní aktivity

10. března 2023 gratulovali prezident ČNK ICOMOS Václav Girs a čestný prezident Josef Štulc ke zvolení **prezidentovi České republiky Petru Pavlovi**.

Dne 18. dubna pronesl Josef Štulc za ČNK ICOMOS tradiční projev na slavnostním **shromáždění Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska** k Mezinárodnímu dni památek a sídel v kostele sv. Anny v Praze (Centrum Pražská křižovatka).

22. června se v krásném prostředí dejvické usedlosti Kotlářka uskutečnilo předání **Ceny Břetislava Štorma** za nejlepší návrh památkové obnovy pro studenty Fakulty architektury ČVUT v Praze. Vítězkami 15. ročníku soutěže se staly Eliška Houdová a Jitka Zemanová s projektem obnovy chaty Bohumila Hrabala v Kersku.

Na jednání řídicího výboru dne 19. října byl potvrzen Vlastislav Ouroda jako člen **České komise pro UNESCO** za ČNK ICOMOS do dalšího období.

V roce 2023 probíhal **přednáškový cyklus Památky**, zahrnující témata z teorie i praxe obnovy památek a organizovaný pod vedením Václava Girsy na Fakultě architektury ČVUT v Praze.

(Martin Horáček, s využitím podkladů Václava Girsy a Dagmar Michoinové)

Josef Štulc promlouvá na slavnostním shromáždění Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska k Mezinárodnímu dni památek a sídel v kostele sv. Anny v Praze dne 18. 4. 2023.

ČINNOST VĚDECKÝCH KOMITÉTŮ ČNK ICOMOS A ZAPOJENÍ DO ČINNOSTI MEZINÁRODNÍCH VĚDECKÝCH KOMITÉTŮ A PRACOVNÍCH SKUPIN ICOMOS

Redakční poznámka

V následujícím přehledu aktivit uvádíme počiny za rok 2023. Seřazeno podle specializovaných Národních vědeckých komitétů ČNK. Zařazeny jsou výstupy, které byly vytvořené pro potřeby ICOMOS anebo v součinnosti s ICOMOS, s mezinárodními vědeckými komitéty, pracovními skupinami ICOMOS apod. Pro lepší orientaci názvy zmínovaných mezinárodních vědeckých výborů a pracovních skupin vyznačujeme tučně. Připojeny jsou některé ostatní související aktivity členů, jež zaslali redakci.

Redakce *Zpravodaje* si je vědoma skutečnosti, že zájmy a cíle ICOMOS se ve většině případů prolínají s pracovními povinnostmi členů ČNK. Není snadné striktně oddělit jedno od druhého; každopádně dbáme na to, abychom zabránili případnému střetu zájmů, a věříme, že k němu z povahy věci sotva kdy může dojít. **Rádi na tomto místě vyslovujeme vděk zaměstnavatelům, že pomáhají naznačené synergii poskytováním prostor pro aktivity ČNK ICOMOS anebo finanční a časovou podporou při výjezdech na konference a jednání. Zejména jde o Univerzitu Palackého v Olomouci, České vysoké učení technické v Praze, Národní památkový ústav a Ministerstvo kultury ČR. Děkuje!**

VĚDECKÝ KOMITÉT PRO PAMÁTKY SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ UNESCO

Předseda Josef Štulc

- V září 2023 byl na 45. zasedání Výboru pro světové dědictví v Rijádu v Saúdské Arábii **zapsán Žatec a krajina žateckého chmele na Seznam světového dědictví UNESCO**. Na vzniku nominačního spisu se podílel za ČNK ICOMOS Tomáš Efler a – prioritně za NPÚ – také členka komitétu Věra Kučová.
- Martin Horáček dodal na žádost **ICOMOS World Heritage Evaluation Unit Desk Review** spisu k jedné z nominovaných lokalit, která byla následně též v září 2023 s úspěchem zapsána na Seznam.
- **Ministerstvo kultury ČR** iniciovalo vznik a jednání **koordináční skupiny pro aktualizaci Indikativního seznamu ČR pro Světové dědictví UNESCO**. Za ČNK se jednání účastnil Martin Horáček, dalšími účastníky byli zástupci MK ČR a NPÚ.

Prezenční jednání se konalo 22. března 2023, následovala hybridní jednání a e-mailová komunikace, jejímž výsledkem byla shoda na podobě dotazníku k existujícím položkám Indikativního seznamu a budoucím nominacím, jakož i zpřesněná představa o perspektivách seznamu a potenciálu jeho položek.

Z Indikativního seznamu ČR pro Světové dědictví UNESCO: ruční papírna ve Velkých Losinách.

VĚDECKÝ KOMITÉT PRO PRŮMYSLOVÉ DĚDICTVÍ

Předseda Benjamin Fragner

- Benjamin Fragner, Lukáš Beran a Jan Zikmund za vědecký komitét pro průmyslové dědictví ČNK ICOMOS formulovali veřejné vyjádření k situaci ohroženého **železničního mostu pod Vyšehradem**. Záměr nahradit autenticky dochovaná mostní pole novými autory považují za nepřijatelný z pohledu památkového, ale také za nedostatečně obhájený z pohledu technického i dopravního. Celé znění vyjádření je k dispozici zde: <http://vcpd.cvut.cz/vyjadreni-k-situaci-ohrozenych-zeleznich-mostu-v-praze-pod-vysehradem/>
- Nejprestižnější evropské ocenění v oblasti kulturního dědictví, cenu **Europa Nostra / European Heritage Award 2023**, v hlavní kategorii Conservation & Adaptive Reuse získal projekt záchrany a oživení technické památky **Parostrojního pivovaru v Lobči**. Doporučující posudek pro odbornou komisi Evropy Nostry za Českou republiku formulovali Benjamin Fra-

gner a Jan Zikmund. Projekt představuje nejen uvážený mnohaletý přístup k citlivé rekonstrukci dle nejpřísnějších požadavků památkové péče, ale také zprostředkovává pochopení nehmotného kulturního dědictví spjatého s pivovarnickou minulostí, a rozšiřuje tak spontánní zájem o památky i mimo obvyklá turistická centra. Více informací o ocenění na stránkách pivovaru v Lobči: <https://lobec.cz/v-benatkach-jsme-prevzali-nejprestiznejsi-evropske-oceneni-za-kulturni-dedictvi>

- Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury ČVUT vydalo knihu *Hledání aktuálního tématu: Nové využití průmyslového dědictví ve studentských projektech na ČVUT*. Kromě archivní evidence si publikace klade za cíl především vysledovat, ověřit a formulovat obecnější principy: argumenty pro opětovné využití opuštěných objektů z hledisek udržitelného rozvoje, památkové péče i jako prostor pro současnou tvorbu a jako hledání aktuálních témat a tendencí urbanismu a architektury, a to nejen v pedagogickém prostředí. Součástí publikace jsou rovněž reflexe pedagogů obou fakult, téma z pohledu památkové péče reprezentují především příspěvky Václava Girsy a Tomáše Eflera. Více informací o knize: <http://vcpd.cvut.cz/hledani-aktualniho-tematu/>
- Vědecký komitét pro průmyslové dědictví podpořil oficiální stanovisko ČNK ICOMOS k nejasné situaci ohledně budoucí správy a využití národní kulturní památky Staré čistírny odpadních vod v Bubenci.
- Šárka Jiroušková pokračovala v péči o Starou čistírnu odpadních vod v Praze-Bubenci. Rok 2023 byl posledním celým rokem působení společnosti Továrna z.ú., která spravovala a provozovala Starou čistírnu 15 let. Smlouva byla prodloužena do 31. července 2024. Továrna navázala kontakt se spřátelenou čistírnou v Krefeldu (<https://www.klaerwerk-krefeld.org>), ředitel Christoph Becker navštívil v dubnu 2023 Starou čistírnu, společně připravují program výzkumu a mapování památek podobného druhu. Stará čistírna se připojila do skupiny Vodních muzeí: Watermuseums Net: <https://www.watermuseums.net/network/old-wastewater-treatment-plant-in-prague-bubene>.

Stará čistírna odpadních vod v Praze-Bubenci.

VĚDECKÝ KOMITÉT PRO POVÁLEČNOU ARCHITEKTURU

Předseda Petr Vorlík

- Lenka Popelová v rámci mezinárodní konference *Výzvy současné evropské památkové péče* (9.–11. listopadu 2022 v Nové budově Národního muzea v Praze) prezentovala příspěvek *Výzkum a památková ochrana architektury 60. a 70. let – shrnutí projektu Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století a dalších navazujících aktivit* (i pracovní skupiny pro poválečnou architekturu ICOMOS). Shrnuje současný stav památkové péče ve vztahu k stavebnímu dědictví daného období. Viz <https://www.npu.cz/cs/o-nas/projekty/po-stopach-slechticky-rodu/82981-konference-ke-kulturnimu-dedictvi-vyzvy-soucasne-evropske-pamatkove-pece>.
- Byl zpracován **SHP OD Kotva v Praze** (Lenka Popelová a Tomáš Šenberger pro AED project, a.s.). SHP vznikl z podnětu objednatele AED project, a.s., v rámci probíhajícího projektu adaptace objektu OD Kotva k částečně novému využití. Vzhledem ke stáří objektu (méně než 50 let) a jeho autentickému zachování bez viditelných a známých zásadních přestaveb je důraz SHP kladen na základní stavebně-architektonický průzkum – vymezení základních hodnot a doporučení pro probíhající adaptaci. Při průzkumech i hodnocení se vycházelo ze specifických přístupů ke kulturnímu dědictví poválečné architektury, definovaných zejména na základě výstupů projektu NPÚ NAKI II 60/70, na kterém se zpracovatelé podíleli.
- Byl podán podnět na zápis unikátního, destrukcí ohroženého **Velkorypadla v lomu ČSA** mezi kulturní památky (Tomáš Šenberger, Lenka Popelová, Jan Kuták), jako možného budoucího krajinného prvku podporujícího industriální turismus, jako je tomu v sousedním Německu. Podnět byl zamítnut. Projekty znovuvyužití se zabývali studenti FSv ČVUT v Praze a prezentovali je na výstavě na městském úřadě v Ústí nad Labem a v rámci Českého dne na mezinárodní soutěži Solar Decathlon Europe 21/22 (projekty z atelieru Šenberger/Pustějovský/Hájek a kol.).

VĚDECKÝ KOMITÉT PRO ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKOU TVORBU

Předsedkyně Ina Truxová

- Jan Hendrych se zúčastnil dvou výjezdů (červen a říjen) a přípravných jednání s kolegy z výkonného výboru ICB (International Conservation Board) Fürst Pückler Park Bad Muskau – Legnica na Seznamu světového dědictví UNESCO. Předmětem jednání byla kooperace s vedením parku Branitz ohledně jejich snahy o zapsání na Seznam UNESCO v budoucnos-

Renovovaný lázeňský dům v parku knížete Pücklera v Bad Muskau.

ti a diskuze o budoucí podobě a možných aktivitách ICB. Jednání se zúčastnil užší výběr výkonného výboru ICB pod záštitou ředitele parku v Bad Muskau, pana Corda Panninga.

- Ina Truxová zastupovala ČNK v **ICOMOS-IFLA mezinárodním vědeckém komitétu pro kulturní krajiny**.

VĚDECKÝ KOMITÉT PRO VENKOVSKÁ SÍDLA A LIDOVOU ARCHITEKTURU

(Pracovní skupina pro venkovská sídla a lidovou architekturu – VESLA)

Předseda Martin Čerňanský

- Martin Čerňanský se průběžně staral o národní webový portál ČNK ICOMOS a o mezinárodní webový portál **ICOMOS CIAV (International Scientific Committee on Vernacular Architecture)**.
- Martin Čerňanský se účastnil konference *Lidová architektura: Od tradic k budoucnosti*, kde jako pracovník NPÚ přednesl na půdě regionálního centra Maďarské akademie věd ve Veszprému odbornou přednášku. Příspěvek byl publikován: Martin Čerňanský, Vernacular architecture in the Czech Republic and its sustainability. In: D. Nagy – G. Börcsök – N. Suszter (eds.), *Symmetry: Art and Science*, 2023/1–4, *Special Issue for the Conference [International Conference Folk/Vernacular architecture: From the traditions to the future, organized by Academy of Sciences and co-organized by Hungarian Academy of Arts, August 27–31, 2023]*, SIS – Symmetry, 2023, s. 50–53, ISBN 978-615-6434-85-2.

VĚDECKÝ KOMITÉT PRO EKONOMII

Předseda Tomáš Bistřícký

- Komitét pro ekonomii průběžně zajišťoval finanční prostředky pro chod ČNK a servis jeho členům (monitoring médií).

VĚDECKÝ KOMITÉT PRO HRADY, ZÁMKY, TVRZE A ZŘÍCENINY

Předseda Václav Girsá

- Václav Girsá vydal s podporou ČNK ICOMOS knižně své vzpomínky pod názvem *Postižen pamětí, aneb Život architekta, který neměl ambice* (Praha: KANT, 2023). Kniha přináší jedinečnou osobní výpověď o životě a díle autora spojeného s předními projekty památkové obnovy za poslední půlstoletí.

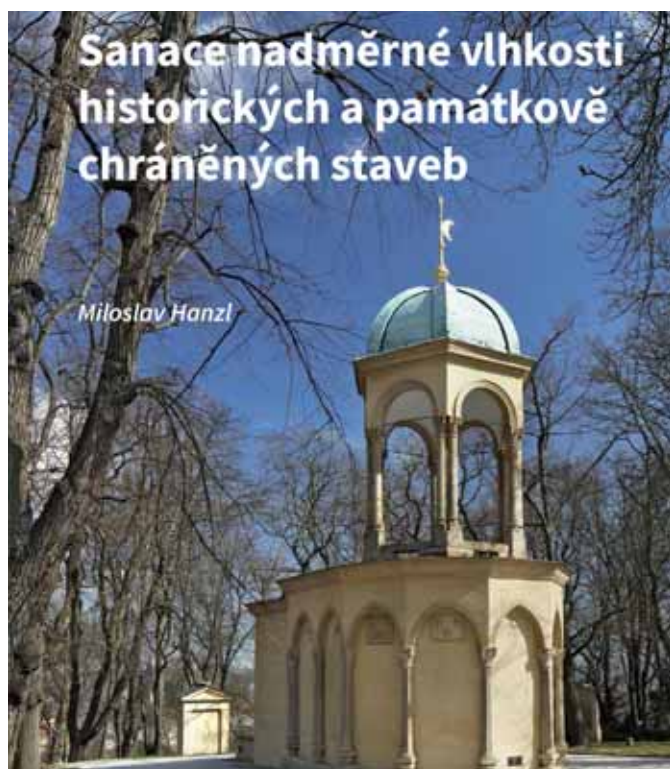

- Miloslav Hanzl vydal v roce 2023 tři knihy, zabývající se přístupem k obnově a konzervaci památkově chráněných staveb. Publikace vycházejí z celoživotních praktických zkušeností autora, jsou přijatelně zjednodušené, a tím zpřístupněné i širší veřejnosti.

Stabilizace a konzervace památkově chráněné torzální architektury seznamuje odbornou i laickou veřejnost s oblastí obnovy památkově chráněné torzální architektury. Představuje

tzv. konzervační přístup k obnově, ke kterému se dnes odborníci přiklánějí. Uvádí postupy a metody záchrany zřícenin obecně i na konkrétních příkladech a je doplněna bohatou obrazovou dokumentací jak dobrých, tak problematických zásahů.

Sanace nadměrné vlhkosti historických a památkově chráněných staveb se věnuje velmi aktuálnímu tématu – metodám sanace vlhkosti. Uvádí příčiny a projevy vlhkosti a zejména praktické

radu a příklady sanací různých historických staveb. Upozorňuje na fakt, že mnohé moderní metody sanace vlhkosti nevedou vždy ke zlepšení kondice stavby. Věnuje se metodám, které respektují stavebně technické principy historických staveb a vycházejí z nich. Uvedené postupy jsou šetrné z hlediska udržitelnosti historického stavebního fondu.

Stabilizace a konzervace torza Dolní brány města Jablonné v Podještědí (s Ladislavem Bezděkem) se věnuje záchrannému zajištění torza brány, jež vyžadovalo citlivě provedený konzervačně stabilizační zásah s doplněním zdiva v rozsahu posledního prokazatelně doloženého tvaru, a to s maximálním fixováním původních částí a veškerých stop po historických konstrukcích. Základním cílem zásahu byla záchrana a prezentace pozůstatku historické architektury. Obnova současně zajistila bezpečný průchod veřejnosti a prodloužení životnosti vzácné konstrukce.

■ Miloslav Hanzl pokračoval v mezinárodním šíření dobrého jména české památkové péče při realizaci restaurátorské obnovy gotické kapitulní síně katedrály Panny Marie v Rize. Více zde: <https://www.casopisstavbnictvi.cz/clanky-restaurovani-kapitulni-sine-v-arealu-katedraly-panny-marie-v-rize.html>

Katedrála Panny Marie v Rize, Lotyšsko.

(Martin Horáček s využitím podkladů Martina Čerňanského, Václava Girsy, Miloslava Hanzla, Jana Hendrycha, Šárky Jirouškové, Dagmar Michoainové, Lenky Popelové a Jana Zikmunda)

DALŠÍ MEZINÁRODNÍ AKTIVITY

EVROPSKÉ DĚDICTVÍ

Martin Horáček a Zdeněk Novák pracovali třetím rokem v Panelu pro Evropské dědictví (European Heritage Label Panel). Konala se dvě prezenční jednání panelu v září a prosinci 2023 v Bruselu a několik jednání hybridních. Zdeněk Novák byl zvolen generálním sekretářem Panelu. Oba členové se podíleli na vypracování *Zprávy Panelu* za rok 2023, týkající se výběru nových pamětihodností a záměru dalšího rozvoje značky Evropské dědictví: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b88c851a-cb28-11ee-bf53-01aa75ed71a1>.

Na doporučení Panelu získala Česká republika další položku mezi zapsanými pamětihodnostmi, a sice sérii cisterciáckých klášterů nazvanou *Cisterscapes – Cistercian Landscapes Connecting Europe*, kde ČR reprezentují Plasy, Velehrad, Vyšší Brod a Žďár nad Sázavou.

Jednání expertního panelu pro Evropské dědictví v jedné z budov Evropské komise v Bruselu dne 21. 9. 2023, v čele předseda Panelu Gábor Sonkoly, vpravo vpředu generální sekretář Zdeněk Novák.

DAVOSKÁ ALIANCE A VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ SMLUVNÍCH STRAN ÚMLUVY O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

Vlastislav Ouroda se jako vrchní ředitel sekce kulturního dědictví ministerstva kultury ČR účastnil jednání druhé konference evropských ministrů kultury o vysoké stavební kultuře v Davosu ve Švýcarsku ve dnech 14.–16. ledna 2023. Projednávaná Davoská deklarace je vyjádřením úsilí ministrů kultury dosáhnout vysoce kvalitní úrovně stavební kultury, která v mnoha ohledech ovlivňuje životy lidí. Zdůrazňuje společnou odpovědnost států, nevládních organizací a soukromého sektoru. Ve dnech 22.–23. listopadu 2023 se v sídle UNESCO v Paříži uskutečnilo 24. Valné shromáždění smluvních stran Úmluvy o ochraně světového dědictví. V. Ouroda ve svém vystoupení na plénu zdůraznil význam Úmluvy o ochraně světového dědictví a dodržování jejích principů. Dále upozornil na tendenci politizovat jednání Výboru světového dědictví, jehož poslední zasedání proběhlo v září v Rijádu. Z jeho projevu vybíráme:

„Dovolte mi připomenout velký význam Úmluvy pro ochranu kulturního a přírodního dědictví na celém světě. Výbor pro světové dědictví je orgánem, který je odpovědný za řádné provádění této úmluvy. V letošním roce jsme však byli opět svědky toho, jak se diametrálně liší hodnocení a doporučení expertů, a to jak v případech nominací, tak i zpráv..., které mají smluvním státům pomoci zajistit lepší ochranu památek světového dědictví.

Před dvěma lety jsme zde uvedli, že je alarmující, jak Výbor zachází s vědeckým hodnocením svých vlastních poradních orgánů. Členové Výboru často argumentují tím, že jsou suverénním Výborem, orgánem s rozhodovacími pravomocemi, ale neměli by zapomínat, že zastupují všechny státy, které jsou smluvními stranami Úmluvy. Státy, které jsou smluvními stranami Úmluvy – a které se zavázaly k provádění Úmluvy a k ochraně kulturních a přírodních výjimečných univerzálních hodnot, a proto je jejich povinností rozhodovat v souladu s Úmlouvou o světovém dědictví.

Bohužel „image“ země je důležitější než nastavení dobré správy zapsaných hodnot. V naprosté většině byla všechna doporučení poradních orgánů k odložení nebo postoupení revidována na zápisy.

Systém, který není založen na respektování vlastních pravidel, není důvěryhodný, ať už se týká čehokoli, nemluvě o statcích, které symbolicky patří nám všem. Zasedání a diskuse Výboru sledují nejen diplomatická zastoupení jednotlivých smluvních států, ale především odborníci z celého světa, jejichž odbornost a práce pro zachování hodnot kulturního a přírodního dědictví je ohrožena ve jménu výsledků, které se líbí politickému establishmentu.

Chceme zapisovat další a další památky, ale aby se památky mohly objevit na tomto prestižním seznamu, musí splňovat kritéria a splňovat podmínky dobré správy a řízení. Není to snadná podmínka, ale je splnitelná, protože Úmluva disponuje mezinárodními mechanismy

Budova UNESCO v Paříži.

pomoci a žádná země není sama, pokud jde o potíže s přípravou nominací nebo s plněním požadavků při hodnocení...; k dispozici je jí celá komunita odborníků. Seznam musí zůstat referencí odbornosti a dobrého památkového managementu, jinak ztratí svůj status. Problémy je třeba řešit, zabývat se jimi a nezametat je pod koberec.“

EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES WORKING GROUP

Od konce roku 2021 několikrát jednala pracovní skupina pro implementaci dokumentu *EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage – Revised edition November 2020*. Manual. ICOMOS International.

Dokument zde: <https://openarchive.icomos.org/id/eprint/2436/>

Český překlad od konce roku 2021 připravuje ve spolupráci s ČNK Generální ředitelství Národního památkového ústavu, v procesu odborných korektur se objevily terminologické složitosti. Zdlouhavé korektury pokračovaly po celý rok 2023.

ICOMOS EUROPEAN GROUP MEETING

Setkání **prezidentů evropských národních komitétů** nebo jejich pověřených zástupců (za ČNK Martin Horáček), se ve sledovaném období odehrálo vícekrát online a dvakrát hybridně: v červnu v Tallinnu a Tartu v Estonsku a v září v Sydney. Evropskému jednání, stejně jako v roce 2023, dominovalo téma monitoringu a záchrany ukrajinského dědictví ohroženého ruskou vojenskou agresí.

Od listopadu 2023 do března 2024 se několikrát sešla pracovní skupina evropského **Univerzitního fóra**, složená z členů ICOMOS z řad akademické obce, za účelem přípravy žádosti o víceletý grant Evropské unie na podporu vzdělávání a dalších aktivit ICOMOS, především školení HIA (Heritage Impact Assessment). V červenci 2024 bylo bohužel oznámeno, že žádost nebyla v náročné konkurenci podpořena.

*(Martin Horáček s využitím podkladů
Vlastislava Ourody)*

XXI. GENERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ A VĚDECKÉ SYMPOZIUM ICOMOS V SYDNEY V ZÁŘÍ 2023

Dvacáté první generální shromáždění a vědecké sympo-
zium Mezinárodní rady památek a sídel se uskutečnilo
ve dnech 31. srpna až 9. září 2023 v australském vel-
koměstě Sydney. Martin Horáček se zúčastnil hlavního
jednání v pozici viceprezidenta Českého národního ko-
mitétu ICOMOS, dále výročních zasedání některých
výborů, jejichž je členem (**CIVVIH – International
Committee on Historic Cities, Towns and Vill-
ages, ISC20C – ICOMOS Twentieth Century
Heritage International Scientific Committee,
SDG WG – Sustainable Development Goals Wor-
king Group**), a rovněž přednáškového sympozia coby
jediný reprezentant české akademické sféry (Univerzita
Palackého v Olomouci). Následující text přináší přehled
klíčových fakt a výstupů shromáždění. Detailnější verze,
obohacená o bibliografické reference a osobní postřehy
s reflexí aktuálních trendů, je dostupná ve *Zprávách památ-
kové péče* č. 1/2024, jehož šéfredaktorce Tereze Johanide-
sové tímto děkuji za svolení zveřejnit ve *Zpravodaji* zkráce-
nou podobu textu.

Generální shromáždění ICOMOS se konají jed-
nou za tři roky. Jejich účel je dvojitý, organizačně-politický
a vědecký. První aspekt zahrnuje volbu nového vedení,

projednání předložených rezolucí a zpráv a hlasování
o jejich přijetí, v záběru od doktrinálních dokumentů pa-
mátkové péče po rekapitulaci aktivit přechozího období
a účetní uzávěrku. Stanoví se také rámcový plán činnosti
na další tři roky. V druhé linii jde o setkání odborníků
ze sféry památkové péče, zpravidla členů ICOMOS, ale
nikoli výlučně. Vědecká sympozia jsou otevřena všem
zájemcům a nabízejí několikadenní maraton přednášek,
panelových diskusí a workshopů reflektujících centrální
stanovené téma, jimž v roce 2023 bylo *Heritage Changes:
Resilience – Responsibility – Rights – Relationships* (tj. *Měníci se
dědictví: odolnost – odpovědnost – práva – vztahy*). Organizace
trienálních Generálních shromáždění, stejně jako organi-
zace „malých“ Výročních generálních shromáždění, jež
se od roku 2015 konají v letech mezi Generálními shro-
mážděními a nejsou volební, se svěruje národním komi-
tétům, které se samy nabídnou a jejichž kapacity (lidské,
finanční, prostorové) následně vedení ICOMOS vyhod-
notí jako adekvátní.

Australský komitét ICOMOS patří k národním komitét-
ům s nejaktivnější a také nejpočetnější členskou základ-
nou (aktuálně přes 600 členů). Byl založen v roce 1976
a brzy po svém vzniku, v roce 1979, na sebe upozornil
vydáním *Charty z Burry* (*The Burra Charter: The Australia*

Centrum Sydney z národního parku Sydney Harbour. Pro Austrálii typický mix přírodního a kulturního dědictví se stopami
někdejší domorodé kultury (posvátná místa a loviště v zátocě).

Poster Českého národního komitétu ICOMOS mezi posterem australského a kanadského národního komitétu v hlavním místě konání 21. generálního shromáždění ICOMOS, Mezinárodním konferenčním a výstavním centru v Sydney.

ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance). Text, pojmenovaný podle jihoaustralského hornického městečka s památkami na těžbu mědi v 19. století, svou dikcí představoval výzvu do té doby dominantnímu chápání památkové péče založenému na evropské tradici přemýšlení o tématu. Díky tomu a také díky svému praktickému založení je *Charta z Burry* dodnes vnímána jako klíčový referenční doktrinální dokument památkové péče přinejmenším v zemích asijsko-pacifického regionu a je respektována (například v samotné Austrálii) lokálními autoritami jako závazné vodítko. Australský národní komitét ICOMOS má ve své zemi velký vliv, daří se mu ve sféře památkové péče zajišťovat funkce jinde svěřované státním zaměstnancům a v neposlední řadě disponuje sítí štědrých sponzorů, například z řad projekčních kanceláří zaměřených na rehabilitace historických staveb. Organizaci generálního shromáždění v Sydney Australané nabídli a avizovali již na 19. generálním shromáždění v Novém Dillí v Indii v roce 2017. Pandemie covidu v roce 2020 akci zhatila, vyšel však soubor abstraktů příspěvků z neuskutečněného vědeckého sympozia. Namísto setkání v Sydney se tehdy konalo online shromáždění s cílem zvolit nové vedení, a zabezpečit tak základní chod organizace podle stanov. V říjnu 2022 uspořádal thajský národní komitét ICOMOS Výroční generální shromáždění a vědecké sympozium v Bangkoku, důležité zejména jako test hybridního mechanismu účasti a hlasování. Princip se osvědčil a australští kolegové ho využili v mnohem větším rozsahu na Generálním shromáždění v Sydney v roce 2023.

Několik čísel: 21. generálního shromáždění ICOMOS v Sydney se živě zúčastnilo 1853 delegátů. Pro srovnání, minulého, předkovidového, 19. generálního shromáždění v Dillí se zúčastnilo něco přes 1500 delegátů a Výročního shromáždění v Bangkoku zhruba dvě stovky. Vystaveno bylo 121 posterů (mezi nimi poster Českého národního komitétu, připravený Karlem Kučou a autorem této zprávy a umístěný na čestném místě hned vedle posteru Australského národního komitétu).

Vědecké sympozium nabídlo 89 sekcí se 416 prezentujícími. Setkání v Sydney využilo též 25 mezinárodních vědeckých komitétů ICOMOS (z celkových 31) k výroční členské schůzi. Pro 112 mladých „emerging professionals“ bylo uspořádáno diskusní Youth Forum na lokalitě Světového dědictví UNESCO Cockatoo Island ve vyústění řeky Parramatta do mořského zálivu Sydney Harbour. Program obohatilo několik desítek odborně vedených vycházek, jednodenních a vícedenních exkurzí. V ceně účastnického poplatku byla zahrnuta celodenní exkurze ze Sydney do národního parku Modré hory, jehož správci chtěli kromě jiného reflektovat dvě dekády uplynulé od zápisu území na Seznam světového dědictví UNESCO. Exkurze, schůze výborů a další vedlejší akce rozšířily trvání shromáždění na periodu od 25. srpna do 15. září.

Ne každý měl možnost, čas i oprávnění se zúčastnit všech akcí; někde byl omezen počet účastníků, jinde představovaly limit finance. Sotva kdo si však nechal uniknout zahajovací ceremoniál v neděli 3. září večer v proslulé budově Opery v Sydney, rovněž zapsané na Seznam světového dědictví. „Běžná“ jednání se však konala jinde,

Exkurze do Modrých hor, vyhlídka Evans Lookout.

v budově Mezinárodního konferenčního a výstavního centra (ICC – International Convention and Exhibition Centre) v sousední zátocě nábřeží městského centra Sydney. Po provozní stránce šlapalo Generální shromáždění perfektně. Jedinou výtku sklidili organizátoři za nepříliš šťastné načasování online hlasování, jehož první kolo (volba 20 členů Řídicího výboru – Board) se konalo v době, kdy řada delegátů teprve seděla na letišti nebo v letadle a nemohla se připojit. Mimořádné ocenění zasluhuje naopak skutečnost, že řadoví členové australského ICOMOS nabídli ubytování zdarma u sebe doma, a tak se některým účastníkům (včetně autora tohoto textu) podařilo nejen poněkud redukovat náklady na cestu, ale i nahlédnout do domácnosti a běhu všedního dne přátel památek z opačného konce světa.

Generální shromáždění ICOMOS v Sydney zvolilo nové vedení organizace na období 2023–2026: prezidentkou se již podruhé stala Teresa Patricio, belgická architektka-památkářka s portugalskými kořeny. Kandidovala na pozici prezidentky jako jediná. Generálním sekretářem se stal Jurn Buisman (Nizozemsko). Pokladníkem byl zvolen Cyrill Von Planta (Rakousko). Viceprezidentské role budou zastávat Riin Alatalu (Estonsko), Leonardo Castriota (Brazílie), Chilangwa Chaiwa (Zambie), Dana Firas (Jordánsko) a Susan McIntyre-Tamwoy (Austrálie). Každý viceprezident reprezentuje jeden světový region: estonská etnoložka a památkářka Riin Alatalu zastupuje Evropu již podruhé. Dalšími členy Výboru (Board) do celkové-

Projev jordánské princezny Dany Firas, členky vedení ICOMOS, v ICC v Sydney.

ho počtu dvaceti byli zvoleni Olufemi Adetunji (Nigérie), Adriana Careaga (Uruguay), Doo-Won Cho (Jižní Korea), Andreas Georgopoulos (Řecko), Zeynep Gül Ünal (Turecko), Marianne Knutsen (Norsko), Celia Martínez Yañez (Španělsko), Takeyuki Okubo (Japonsko), Mariana Pereira (Portugalsko), Nupur Prothi (Indie), Monica Rhodes (USA) a Gráinne Shaffrey (Irsko).

Teresa Patricio, prezidentka ICOMOS, s Martinem Horáčkem před posterem Českého národního komitétu.

V Rezoluci 21GA 2023/8 *Approval of the general programme and budgetary guidelines for 2024–2026* si Generální shromáždění předsevzalo hájit postavení ICOMOS coby klíčového hráče v péči o kulturní dědictví; konkrétně volá po angažmá zejména v agendě týkající se klimatické změny a „kulturního pluralismu“. Viz: https://www.icomos.org/images/DOCUMENTS/Secretariat/2023/Resolutions_2023/GA2023_Adopted_Resolutions_EN_v12.pdf

Vedle toho Generální shromáždění schválilo následující rezoluce:

- Rezoluci 21GA 2023/15 *Climate Change and Indigenous Heritage*, v níž se odborná veřejnost a politické autority vyzývají ke zohlednění práv domorodých („indigenous“) komunit a jejich tradiční moudrosti při formulaci opatření reagujících na aktuální ekologické výzvy.
- Rezoluci 21GA 2023/16 *Cultural Dimensions of the Sustainable Development Goals*, jež reaguje na skutečnost, že mezi 17 Cílů udržitelného rozvoje, jak je v roce 2015 přijal Summit OSN, není „dědictví“ (jakékoli – přírodní či kulturní) speciálně akcentováno, a usiluje proto o zvýraznění tématu v mezinárodní politické rozpravě o udržitelnosti.
- Rezoluci 21GA 2023/17 *Implementation of a Human Rights Based Approach in Cultural Heritage Management*, kladoucí lidskoprávní hlediska do popředí při plánování péče o kulturní dědictví.
- Rezoluci 21GA 2023/18 *Recognizing Indigenous People's Values and Interconnections between Culture and Nature in the*

Outstanding Universal Value of World Heritage Sites, požadující respekt k hodnotám, které domorodé komunity nacházejí v lokalitách jimi obývaných a současně zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO a které nemusely být při dřívějším posuzování výjimečné světové hodnoty (OUV) statků brány v potaz. Experti ICOMOS mají v souladu s touto rezolucí formulovat svá doporučení pro Výbor pro světové dědictví, jakož i podporovat snahy o revizi definice OUV v případě těch statků, kde stávající definice OUV a odtud vyplývající plán řízení vyvolávají kolize s hodnotami místních komunit.

Kromě těchto rezolucí cílených obecně na rozpravu v památkové péči byly schváleny další, zaměřené dovnitř ICOMOS. Vynechám-li ryze technicko-provozní, spojené převážně s kongresem (21GA 2023/1–7, 9–14), jde o tyto tři:

- Rezoluci 21GA 2023/19 *Proposal to Review the Current Membership Fee Structures to Provide an Equitable and Sustainable System*, jež v reakci na plošné zvýšení členských poplatků požaduje diverzifikovanější odstupňování jejich výše, vyvažující společné potřeby a možnosti národních komitétů. Iničiátory této rezoluce byli portugalský, český a malajsijský národní komitét.
- Rezoluci 21GA 2023/20 *Gender Diversity in ICOMOS*, volající po eliminaci genderových předsudků a případných bariér v organizaci a odborné práci jejich členů.
- Rezoluci 21GA 2023/21 *Indigenous Peoples' Inclusion throughout ICOMOS*, usilující o posílení „domorodého hlasu“ („Indigenous voice“) v agendě ochrany dědictví a v orgánech ICOMOS speciálně.

Jedenáct expertů ICOMOS bylo oceněno Čestným členstvím, z toho z Evropy trojice architektů-památkářů: Grellan Rourke (Irsko), Leonid Prybeha (Ukrajina) a Benthe Mathisen/ová (Norsko). Prestižní cenu Piera Gazzoly, pojmenovanou po prvním prezidentovi ICOMOS a udělovanou osobnostem za vynikající práci v souladu s cíli ICOMOS, získal maďarský architekt-památkář, v Česku dobře známý Tamás Fejérdy (nar. 1947). Pokud jde o vědecké sympozium, příspěvky byly seskupeny do paralelních sekcí a podsekcí podle devíti základních témat: *Resilience, Responsibility, Rights, Relationships, Indigenous Heritage, Culture-Nature Journey, Heritage for Climate, Heritage as Sustainability, Digital Heritage*. Zájemci si mohou prolistovat sborník abstraktů, který byl pohotově k dispozici už během kongresu a který zahrnuje i příspěvek autora (<https://icomosga2023.org/ga2023-book-of-abstracts/>). Tematicky převažovaly případové studie z oblasti udržitelného managementu míst s „dědictvím“ nad příspěvky s restaurátorskou-konzervátorským obsahem. Akcent na inkluzivitu, lidská práva a obecně „people-centered

approach“ vyústil ve zformování sekce PRIDE Heritage o LGBTQI+ dědictví (první svého druhu na kongresech ICOMOS) anebo sekce věnované tomu, jak se k odkazu předků staví tradiční náboženství, monoteistická i další, a jak může perspektiva „věřících“ inspirovat památkáře operující, resp. nucené operovat v převážně sekulárních souřadnicích. Příspěvky s optimistickým vyzněním byly na sympoziu nepoměrně početnější než příspěvky skeptické či alarmistické.

21. generální shromáždění ICOMOS v Sydney neschválilo žádný přelomový doktrinální dokument a jeho rezoluce zřejmě nebudou v budoucnu představovat citované milníky dějin památkové péče. Potvrdilo se, že ICOMOS, krátce před svými šedesátými narozeninami (2025), představuje stabilizovanou síť vysoce kvalifikovaných expertů rozmanitých specializací, z nichž nejaktivněji vystupují architekti, urbanisté a manažeři kulturního dědictví, což se projevuje jak ve složení exekutivních orgánů, tak v povaze nastolovaných témat rozpravy a vyplývající agendě. Počet členů pozvolna vzrůstá: v roce 2012 jich bylo 9 148, v roce 2022 se udávalo 10 891. Šedesát procent členů je z Evropy (pro srovnání: z Afriky jen jedno procento), ale v některých evropských národních komitétách členů ubývá. Detailnější analýza této skutečnosti nebyla provedena. Zkušenost a neveřejné debaty nicméně poukazují na to, že členská základna v Evropě stárne a postrádá novou krev. Zatímco se „dědictví“ stalo v posledních dekádách módním tématem v akademickém prostředí i ve sféře kulturního průmyslu a počet profesionálů činných v oboru roste, přírůstek členů a pohyb uvnitř národních komitétů ICOMOS tomu neodpovídá. Možná jsou na vině jen pragmatické skutečnosti jako nedostatek času a dobrovolnost práce pro ICOMOS, který ani za posudky nominací statků na Seznam světového dědictví (desk reviews) nedostává od Výboru světového dědictví pro své experty

Figurální petroglify Prvních národů v národním parku Ku-ring-gai Chase severně od Sydney.

Poster Českého národního komitétu ICOMOS, připravili Karel Kuča a Martin Horáček.

honorář. Nelze však vyloučit ani to, že ICOMOS ztrácí přitažlivost pro památkáře-srdcaře, kteří nenacházejí smysl v nekonečných debatách o „právěch“ a „udržitelnosti“ a raději věnují svou energii záchrane konkrétní památky, přítomné tady a teď. Nepříznivé dopady může mít, přinejmenším v některých evropských zemích, též skutečnost, že představitelé státní památkové péče, s oporou v solidní legislativě i dobře vybavených národních agenturách, nevnímají účast v mezinárodní rozpravě o budoucnosti oboru na platformě ICOMOS tak naléhavě jako v dobách, kdy organizace vznikala. V šedesátých letech 20. století v kapitalistické i socialistické Evropě kulminovalo tzv. „druhé zničení“ a založení ICOMOS bylo důležitým krokem v přibrzdění vlny devastace. Dynamika oborové diskuse a role ICOMOS v ní možná logicky vzrůstá tam, kde jsou vody méně klidné – dnes tedy například v asijsko-pacifickém regionu.

Příští, 22. generální shromáždění ICOMOS proběhne na podzim roku 2026 v Kuchingu v malajsijské části ostrova Borneo. Uvidíme, jak se do té doby (staro)nové vedení ICOMOS vypořádá s maximou „mysli globálně, jednej lokálně“. Před touto výzvou ostatně nestojí jen mezinárodní Výbor a vědecké komitety, ale také Český národní komitét ICOMOS.

(Martin Horáček)

CENA BŘETISLAVA ŠTORMA 2023

Vítězkami 15. ročníku soutěže o Cenu Břetislava Štorma jsou Eliška Houdová a Jitka Zemanová s projektem obnovy chaty Bohumila Hrabala. Získaly Cenu Břetislava Štorma. Další ocenění získal projekt na přeměnu skladu chmele v Žatci v kulturní centrum a projekt obnovy areálu zámku Boreč u Lovosic. Čestné uznání pak návrh regenerace areálu usedlosti Petynka.

Cílem soutěže je podporovat zájem studentů o obor památkové péče a zvyšovat úroveň jejich připravenosti pro praxi v oblasti péče o kulturní dědictví. Soutěž je zaměřena na oceňování nej kvalitnějších koncepčních studií a projektů studentů, kteří své semestrální, bakalářské a diplomní práce uskutečňují v ateliérech Ústavu památkové péče FA ČVUT v Praze.

Cenu Břetislava Štorma za rok 2023 a zároveň vítězný projekt 15. ročníku soutěže zpracovala Eliška Houdová a Jitka Zemanová. Projekt se zabývá citlivou obnovou chaty spisovatele Bohumila Hrabala v Kersku (Středočeský kraj). Ta byla nedávno zapsána na seznam kulturních památek. Součástí studie je architektonické, funkční a provozní řešení interiéru, umožňující zpřístupnění chaty veřejnosti. „Ocenili jsme důslednost ve volbě možnosti vědecké obnovy Hrabalovy chaty. A preciznost zpracování návrhu, který se zabýval studiem dobových materiálů, fotografií, analýzami konstrukcí a dalšími prvky chaty, kterou autorky obnovily ke konkrétnímu datu,“ uvedl předseda poroty prof. Petr Hájek (Fakulta architektury ČVUT).

Studentky FA ČVUT Eliška Houdová a Jitka Zemanová, autorky vítězného návrhu odměněného Cenou Břetislava Štorma za rok 2023.

Druhé místo získala Charlotte Brossard za návrh konverze skladu chmele na Kulturní centrum „STAR“ v Žatci (Ústecký kraj). Projekt je součástí obnovy Nerudova náměstí, které tvoří pět budov nabízejících služby místním obyvatelům i turistům. „Autorka citlivě zpracovala návrh s ohledem na původní architekturu, která se vyznačovala krásou utilitární původní rámové dřevěné konstrukce. Ocenili jsme i volbu nové náplně budovy, bylo velmi citlivě zpracováno zapojení původní budovy do nového návrhu uměleckého centra,“ zhodnotil profesor Hájek.

Na třetím místě se umístil projekt Kateřiny Musílkové, která navrhla obnovu areálu zámku Boreč u Lovosic (Ústecký kraj). Zámek je v současnosti v havarijním stavu, stejně jako větší část areálu, která k zámku historicky náležela – zámecký dvůr, zámecká zahrada, soustava dvou rybníků a pozůstatky ohradních zdí. Projekt počítá s obnovou tělesa zámku i těchto prvků. „Návrh ukazuje, že i historická kopie původního stavu je legitimní způsob, jak památku obnovit oproti zažitému způsobu, kdy se památka obnovuje nějakým novotvarem nebo zůstává v torzu nedokončena. Ocenili jsme přístup, kdy se moderní vstup upořádá ve prospěch historické architektury,“ dodal profesor Hájek.

Čestné uznání získala Jitka Zemanová za návrh regenerace areálu usedlosti Petynka (Praha 6) pro Ambulantní centrum duševního zdraví a rehabilitace. Návrh pracuje s rozsáhlým stavebním programem umístěným v novostavbě, která původní budovy doplňuje o vrstvu moderní architektury. „Historická část a panorama původních budov hraje hlavní roli, kdežto nová dostavba je prostá detailů a vytváří ve své podstatě podnož pod historickou architekturou. Ocenili jsme přístup, kdy není akcentovaná moderní stavba ve prospěch té historické,“ dodal Hájek.

Více podrobností k oceněným návrhům je k dispozici on-line:

1. místo: Eliška Houdová a Jitka Zemanová, ZS 2022, magisterský stupeň, 2. ročník, atelier Girska, modul památkové péče. <https://www.fa.cvut.cz/cs/galerie/atelierove-prace/47558-chata-bohumila-hrabala>

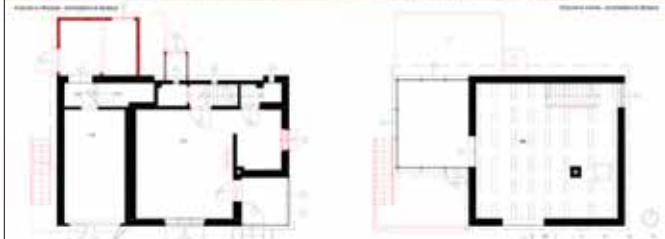
2. místo: Charlotte Brossard, LS 2023, magisterský stupeň, 1. ročník, student programu Erasmus z Francie. <https://www.fa.cvut.cz/cs/galerie/atelierove-prace/55264-star-cultural-center>

3. místo: Kateřina Musílková, ZS 2022, magisterský stupeň, diplomní projekt, atelier Girska, modul památkové péče. <https://www.fa.cvut.cz/cs/galerie/diplomove-prace/53599-obnova-arealu-zamku-borec-u-lovosic>

Stavba vyznamenána v rámci soutěže "Vítězství v architektuře" (2022) a "Vítězství v architektuře" (2023) a "Vítězství v architektuře" (2024) a "Vítězství v architektuře" (2025) a "Vítězství v architektuře" (2026) a "Vítězství v architektuře" (2027) a "Vítězství v architektuře" (2028) a "Vítězství v architektuře" (2029) a "Vítězství v architektuře" (2030)

Stavba vyznamenána v rámci soutěže "Vítězství v architektuře" (2022) a "Vítězství v architektuře" (2023) a "Vítězství v architektuře" (2024) a "Vítězství v architektuře" (2025) a "Vítězství v architektuře" (2026) a "Vítězství v architektuře" (2027) a "Vítězství v architektuře" (2028) a "Vítězství v architektuře" (2029) a "Vítězství v architektuře" (2030)

Architekt: Miroslav Sedláček, Ing. arch. Miroslav Sedláček, Ing. arch. Miroslav Sedláček

Čestné uznání: Jitka Zemanová, LS 2023, magisterský stupeň, diplomní projekt, atelier Juha, konzultace Girsy, modul památkové péče. <https://www.fa.cvut.cz/cs/galerie/diplomove-prace/57966-vincentinum-dum-milosrdenstvi>

Cena Břetislava Štorma

První ročník soutěže o Cenu Břetislava Štorma byl vyhlášen v roce 2009. Pro ohodnocení oceněných prací je stanovena částka 30 000 Kč. Cena (první místo) je spojena s finanční odměnou ve výši 15 000 Kč. Pro ohodnocení prací umístěných na druhém a třetím místě, případně pro mimořádné odměny, je určena zbylá část finančních prostředků. Soutěž pořádá Ústav památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze ve spolupráci s Českým národním komitétem ICOMOS (Mezinárodní rady památek a sídel). Předsedou poroty je vždy respektovaná osobnost z oboru architektury a památkové péče. V minulých letech se této funkce ujali například historik umění Ivo Hlobil, rektor Akademie výtvarných umění Jiří T. Kotalík či ředitel Národního technického muzea Karel Ksandr.

Poděkování za sponzorský příspěvek a organizaci slavnostního předání ceny patří Tomáši Bistřickému.

Břetislav Štorm

Břetislav Štorm (1907–1960) byl významný český památkář a mnohostranně nadaný umělec. Vynikl jako architekt, ale též jako grafik a ilustrátor. Zabýval se rovněž heraldikou, návrhy nábytku, šperků a liturgických před-

mětů. Byl činným publicistou, autorem básní, povídek, statí o architektuře a životním stylu. Hlavním zájmem a životním posláním Břetislava Štorma byla záchrana památek. Jeho působení ve státní památkové péči zahrnovalo oblast výzkumu, metodiky i stavebních realizací. Angažoval se při památkových úpravách řady významných objektů, zejména hradů a zámeckých areálů. Podle jeho návrhu a metodického vedení byly prováděny záchranné stavebně restaurátorské práce zejména na hradech Kost, Švihov, Buchlov, Křivoklát a Karlštejn. Významné bylo jeho angažování při úpravách zámků v Chlumci nad Cidlinou, Boskovicích, Klášterci nad Ohří a při rehabilitaci zámeckých zahrad v Jaro- měřicích nad Rokytou, Rájci nad Svitavou, Veltrusích, Mnichově Hradišti, Jemništi či v Liblicích.

Výsledky svých výzkumů publikoval Břetislav Štorm v odborném tisku. Jeho bohaté praktické zkušenosti jsou shrnuty v metodické publikaci *Základy péče o stavební památky*, která byla vydána posmrtně v roce 1965 Státním ústavem památkové péče v Praze a v moderní edici Národním památkovým ústavem v roce 2007. Tato kniha patří mezi základní a stále vysoce aktuální tituly oboru. Všestranná osobnost Břetislava Štorma je dodnes nedostížitelným příkladem harmonického spojení vzdělaného badatele, památkáře-metodika a tvůrčího architekta.

Mimořádný přínos Břetislava Štorma pro obor byl oceněn v roce 1999 udělením Ceny Ministerstva kultury České republiky za památkovou péči in memoriam.

*(Václav Gírsa, Martin Horáček,
Tomáš Efler a Jan Štoll)*

Od tohoto čísla Zpravodaje bychom rádi připomínali kulatá (desetiletá) výročí členek a členů ČNK, kterým bychom tímto chtěli k narozeninám poblahopřát a zároveň poděkovat za jejich obětavou práci pro záchranu památek. Jména, stejně jako v dalších rubrikách *Zpravodaje*, uvádíme bez akademických titulů. Pokud zjistíte, že naše evidence vykazuje nedostatky a na někoho jsme zapomněli, neostýchejte se ozvat – zjednáme nápravu.

V ROCE 2023 OSLAVILI KULATÉ NAROZENINY

Tomáš Bistrický

Naděžda Goryczková

Ivan Houska

Přemysl Krejčířík

Karel Kibic ml.

Tomáš Pek

Gratulujeme!

KDO NÁS OPUSTIL

Karel Kibic

(11. 2. 1930–3. 5. 2023)

Profesor Karel Kibic se narodil v Praze. V roce 1953 absolvoval Fakultu pozemního stavitelství a architektury ČVUT a začal působit jako asistent Alfreda Piffly na technické univerzitě v Bratislavě. Od roku 1957 pracoval ve Státním ústavu zemědělských a lesnických staveb v Praze. Od roku 1965 se věnoval památkové péči, nejprve na Pražském středisku památkové péče a ochrany přírody. Od roku 1979 vyučoval na Fakultě architektury ČVUT v Praze, kde se v roce 1998 stal profesorem. Jako pedagog ovlivnil generace studentů, kterým předával své fenomenální znalosti zejména o fondu historické městské architektury. Byl aktivní v poradních komisích ministerstva kultury. Podílel se na rozvoji národní koncepce plošné památkové ochrany a definici a vytyčení památkových zón, které byly po dlouhých letech odkladů zohledněny v zákoně o státní památkové péči z roku 1987 a následně vyhlášovány. Mezi jeho knihami vynikají tituly věnované historickým radnicím a fenomenální syntéza *Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945–2010*, připravená ve spolupráci s Alešem Vošahlíkem a vydaná Národním památkovým ústavem.

Svatopluk Zídek

(28. 2. 1943–23. 11. 2023)

Inženýr Svatopluk Zídek zanechal nesmazatelnou stopu nejen svým projekčním podílem na realizaci desítek staveb v celé republice, ale též jako zdatný manažer, spoluzakladatel profesních organizací (Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Český svaz stavebních inženýrů ad.) a v neposlední řadě jako milovník a ochránce industriálních staveb. Byl předsedou Kolegia pro technické památky ČKAIT a ČSSI, podílel se na vzniku bienále Industriální stopy (2001–2009) a podporoval konference a publikace k tématu. Díky talentu, postavení a autoritě se mu dařilo propojovat akademický svět s velkými firmami a občanským sektorem, a získávat tak podporu pro projekty záchrany a nového využití průmyslového dědictví.

(medailonky s využitím veřejně dostupných zdrojů připravil Martin Horáček)

NOVÍ ČLENOVÉ

Dalibor Halátek

Dalibor Halátek vystudoval teorii a dějiny výtvarných umění na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, od roku 2005 je zaměstnancem Národního památkového ústavu v pozici specialisty na restaurování (s výjimkou let 2010–2018, kdy byl uvolněn pro výkon veřejné funkce, kde se nicméně kulturnímu dědictví také velkou mírou věnoval). Stal se zakládajícím členem několika spolků, jež mají ochranu a propagaci kulturního dědictví v náplni. Členové těchto spolků v rámci regionu Opavska příkladně obnovili celou řadu drobných sakrálních objektů, v posledních dvou letech převzali do majetku i jeden větší, v jádru gotický sakrální objekt přímo v centru Opavy. V rámci spolků se pořádají desítky aktivit pro opavské školy i veřejnost, v rámci tzv. památkované, jež seznamuje s historií lokalit právě na příkladech kulturního a přírodního bohatství. Spolek Za Opavu vydal v autorské spolupráci i několik tematických publikací o obnově drobných památek, opavských sochařských dílech, popularizační texty pro děti, průvodce opavskou konkatedrálou apod.

Ivana Kalinová Kyzourová

Ivana Kalinová Kyzourová vystudovala dějiny umění na FF UK v Praze. V letech 1992–2000 byla vedoucí uměleckých sbírek Královské kanonie premonstrátů na Strahově. Vyhledala a na půdě kláštera shromáždila tisíce uměleckých předmětů rozptýlených po roce 1950. Připravila jejich inventarizaci a restaurování a garantovala dlouhodobou expozici pod názvem *Strahovská obrazárna: Od gotiky k romantismu*. V letech 2004–2016 jako ředitelka Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky dohlížela na rozsáhlé renovace probíhající v areálu Pražského hradu, restaurování nástěnných maleb, obrazů i soch a připravila

několik výstav tematicky spojených s Pražským hradem. Od roku 2016 publikuje v *Lidových novinách* komentáře týkající se převážně památkové péče.

Karel Kibic ml.

Karel Kibic ml. je absolventem Fakulty architektury ČVUT (studium dokončeno 1997, doktorské studium 2010). Praxe odborného garanta Národního památkového ústavu, od roku 2000 (1999) pracoval na územním odborném pracovišti středních Čech v Praze, od roku 2010 působí na Ústředním pracovišti, resp. Generálním ředitelství v Praze. Od roku 2017 vedoucí oddělení garantů národních kulturních památek NPÚ GnŘ. Kromě toho zpracovatel řady stavebně historických průzkumů a autor odborných textů a publikací k jednotlivým, zejména sakrálním památkám.

Martina Potůčková

Martina Potůčková pochází ze Slovácka, dějiny umění vystudovala na Univerzitě Palackého v Olomouci. V Olomouci po studiích zůstala a od roku 2003 pracuje jako kurátorka sbírky starého umění Muzea umění Olomouc – Arcidiecézního muzea Olomouc. Specializuje se na středoevropské malířství 17.–19. století. Je spoluautorkou a editorkou řady katalogů a odborných publikací k výstavám. Odborně se věnuje též architektonickým památkám, urbanismu a krajině. Je členkou spolku Za krásnou Olomouc, který se zaměřuje na péči o umělecké a kulturní hodnoty samotného města Olomouce i širšího regionu, předně na ochranu historické architektury a historického urbanismu města, ale i ochranu přírody a krajiny, a funguje od roku 2007. V letech

2013–2014 působila jako místopředsedkyně tohoto sdružení. Angažovala se v občanských iniciativách Občané proti Šantovka Tower (iniciativa proti výškové stavbě Šantovka Tower v ochranném pásmu olomoucké městské památkové rezervace), Naše pošta jedna (iniciativa za zachování pobočky České pošty na náměstí Republiky v Olomouci), Zachraňujeme altán ve Šternberku (iniciativa za záchranu kubistického altánu v Tyršových sadech ve Šternberku) a Zachraňme Neředínský horizont (iniciativa za zachování zeleně na Neředínském horizontu v Olomouci). V rámci činnosti spolku organizovala řadu přednášek o architektuře a urbanismu i exkurzí a výletů.

Michael Rykl

Michael Rykl je specialistou na obytné typologie středověku a raného novověku, historické konstrukce a stavebně historické průzkumy v souvislosti s problematikou památkové péče. Po studiích na Fakultě architektury ČVUT v Praze nastoupil v roce 1991 jako terénní památkář do Památkového ústavu středních Čech.

Od roku 1995 samostatně připravoval stavebně historické průzkumy a současně sbíral zkušenosti při studijních pobytech v Německu. Současně od roku 1992 působil jako odborný asistent na Fakultě architektury ČVUT v Praze, kde se v roce 2008 habilitoval. Je autorem a spoluautorem řady odborných studií, např. trojdílné *Encyklopedie českých tvrzí*.

Maria Szadkowska

Maria Szadkowska se narodila v Opolí v Polsku. Je historičkou umění se specializací na moderní architekturu. Po absolvování Filozofické fakulty Univerzity Karlovy začala svou kariéru v Národní galerii v Praze, kde pracovala ve sbírce architektury. Od roku 1998 působí v Muzeu města Prahy, kde založila a vede Centrum památek moderní archi-

tektury. Jedním z jejích klíčových kariérních milníků byla obnova a restaurování Národní kulturní památky Müllerova vila v Praze v letech 1998–2000. Byla spoluautorkou koncepce Studijního a dokumentačního centra Adolfa Loose a spolupracovala při tvorbě stálé expozice interiérů a exteriérů vily, včetně její provozní koncepce jako veřejně přístupné expozice. V období 2001–2003 se účastnila obnov a restaurování interiérů realizovaných Adolfem Loosem v Plzni. Mezi lety 2002–2008 se podílela na koncepci a realizaci průzkumů a odborného zpracování díla Adolfa Loose v českých zemích. V roce 2015 založila Centrum památek moderní architektury Muzea hlavního města Prahy, kde také vytvořila koncepci stálé expozice Rothmayerovy vily v Praze. V rámci tohoto centra, které spojuje provoz Müllerovy vily, Rothmayerovy vily a Studijního centra Norbertov, zpracovala odbornou i provozní koncepci domů-muzeí. Zároveň se podílí na mezinárodní odborné spolupráci, přičemž aktivně působí v organizacích ICOM DEMHIST a ICONIC HOUSES, kde přispívá k ochraně a propagaci moderního architektonického dědictví.

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Tisková zpráva

Nesouhlasíme se zničující přestavbou významné památky - Německého domu v Českých Budějovicích.

Zásadní vady vykazuje projekt rekonstrukce bývalého Německého domu v Českých Budějovicích. Kvůli necitlivé rekonstrukci hrozí zánik unikátní tělocvičny a řady cenných detailů nejvýznamnějšího architektonického díla 19. století v jižních Čechách od předního českého architekta Ignáce Ullmanna. Unikátní tělocvična přitom patří mezi nejstarší v Česku.

Německý dům byl postaven v letech 1871–1872 v dobově aktuálním stylu neorenesance, má významnou historickou a architektonickou hodnotu. Od roku 1963 je chráněnou kulturní památkou.

„V důsledku nedostatečných odborných podkladů je ohrožena existence unikátní dispoziční jednotky prostoru tělocvičny a její cenné dřevěné konstrukce. Dle dostupných informací se jedná o nejstarší dochovanou tělocvičnu v českých zemích,“ uvedl prof. Václav Girs, prezident Českého národního komitétu ICOMOS.

To potvrzuje i prof. Rostislav Švácha, odborník na architekturu 19. – 20. století. *„Je to rozhodně jedna z nejstarších turnerských tělocvičen na území českých zemí, starší je jen v Brně od Augusta Prokopa, a ta byla později poničena požárem a byla Prokopem po roce 1877 přestavěná, takže starší, než ta budějovická vlastně není. ... Podle mě jde v Českých Budějovicích o vzácnou památku sportovní architektury,“* uvedl Švácha.

Budova dodnes nevykazuje zásadní problémy stavebně technického rázu. Různé vestavby nejsou sice příliš estetické, ale podstatu stavby dosud nezničily, lze je odstranit či kultivovat. Městem plánovaný projekt přestavby počítá s přístavbou a výraznou změnou vnitřního uspořádání. Původní krov má nahradit nový s kovovou nosnou konstrukcí. Stávající východní zeď zakryje plechová stěna. *„Zaniknout má i stávající nejdůležitější prostor celé budovy – reprezentativní společenský sál s galerií vynášenou dvěma páry bohatě zdobených litinových sloupů, hodnotnými stavebně truhlářskými prvky,“* dodává Girs.

Pro zjištění stavu věci měl být včas zpracován kvalitní stavebně historický průzkum stratigrafický průzkum interiérových omítek a nátěrů a restaurátorský průzkum umělecko-řemeslných prvků. Zjištěné informace měly být zpracovány do projektu a

do žádosti o závazné stanovisko. Průzkum byl ale vypracován až v říjnu roku 2021, v době, kdy proces příprav a schvalování již byly v plném proudu, navíc je nekvalitní a vykazuje řadu závažných opomenutí.

„Žádáme o přehodnocení a pozastavení veškerých projekčních prací i schvalovacích procesů, které podstatnou část památky odsuzují k zániku,“ uvedl prof. Girsu. Za paradox označil, že přestavba památky se má uskutečnit za evropské dotační peníze, které administruje Ministerstvo kultury ČR. *„České Budějovice usilují o status evropského města kultury v roce 2028. Nekulturní záměr na zničení Německého domu je s touto snahou v naprostém rozporu. Je v rozporu rovněž s mezinárodním metodickým dokumentem, který má zamezit směřování dotací EU na projekty, které ničí evropské dědictví. ČNK ICOMOS proto vyzývá ministerstvo kultury, aby veřejnou finanční podporu záměru nepřipustilo, dokud nebude předložen projekt, který respektuje památkové hodnoty stavby,“* dodal ve stanovisku komitétu.

I z tohoto důvodu se na ministra kultury Martina Baxu a primátorku Českých Budějovic již obrátil Klub Za starou Prahu, stejně tak jako na primátorku Českých Budějovic se obrátil za Ústav památkové péče Fakulty architektury jeho vedoucí prof. Václav Girsu, aby kontroverzní akci zastavili; podnět zůstal bez odpovědi. Stejně tak zůstal nečinný Krajský úřad.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsu
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

V Praze dne 21. března 2023

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

V Praze 17. 2. 2023

**Otevřený dopis ministru dopravy,
panu Mgr. Martinu Kupkovi
Ministerstvo dopravy
Nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12
110 15 Praha 1**

Č.j. 154/ 23 PREZ.

Vážený pane ministře,

dovolte mi, abych Vám úvodem vyjádřil poděkování za Vaši osobní angažovanost, díky které se mohla alespoň část odborné veřejnosti zapojit do debaty o budoucnosti železničního mostu pod Vyšehradem, byť v podobě nezávazné a omezené diskuze na představení organizovaném 18. ledna tohoto roku Správou železnic v Národním technickém muzeu.

Tento krok umožnil odborné veřejnosti alespoň částečně obnažit záměry komise, která o mostu rozhodovala za zavřenými dveřmi a zcela nekompetentně ve vztahu k památkové péči. Současně také umožnil díky prezentaci doc. Ing. Tomáše Rottera, CSc., o aktuálním stavu mostu seznámit veřejnost s katastrofálním výsledkem péče Správy železnic o tuto významnou kulturní památku. Poslední oprava obloukové konstrukce Vyšehradského mostu byla provedena v roce 1987.

Od roku 2004 je soubor železničních mostů na trati Praha hlavní nádraží – Praha Smíchov prohlášen nemovitou kulturní památkou. Podle zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči je vlastník kulturní památky povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Již 19 let je tedy Správou železnic porušován zákon o státní památkové péči. Je zřejmé, že Vám podřízená organizace zcela selhala ve své povinnosti řádně pečovat o svěřený majetek. Opravy Vyšehradského mostu budou nyní nutně nákladnější, než kdyby byl průběžně udržován. Dle našeho názoru je na místě prověřit, zda organizace postupovala s péčí řádného hospodáře, jak je její zákonnou povinností.

Ministerstvo kultury opakovaně odmítlo sejmout z Vyšehradského mostu památkovou ochranu. Nevidíme důvod, proč by k tomu mělo přistoupit v budoucnu, je-li zřejmé, že je most opravitelný a provozuschopný. Bez sejmutí památkové ochrany není myslitelné, aby byla odstraněna jeho oblouková konstrukce. Vzhledem k uvedenému je jediná možná varianta most opravit.

Představa Správy železnic, že ponechá z památkově chráněného mostu jen jeho podstavec, a tím bude památka zachována, je naprosto zcestná a je nepochopením smyslu ochrany

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovní 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

kulturních památek i principu ochrany pražské památkové rezervace, památky Světového dědictví UNESCO. Vyšehradský most se uplatňuje v ikonických pražských panoramatech a jeho nahrazení tuctovou soudobou konstrukcí by toto panorama významně poškodilo. Nesmyslná je i představa přesunutí ocelové konstrukce mostu na nějaké jiné místo.

Výbor světového dědictví bedlivě sleduje dění v České republice a v otázce Vyšehradského mostu výslovně požádal smluvní stát, aby byl předem informován o záměrech, které se ho týkají. Sekretariát Mezinárodní rady památek a sídel ICOMOS k této věci už vznesl dotaz na Český národní komitét ICOMOS. Musím konstatovat, že aktuální situaci spjatou s tímto mostem považuje ČNK ICOMOS za skandální a jen velmi těžko uvěřitelnou. Snaha Správy železnic zbourat památkově chráněný železniční most a nahradit ho novotvarem zadělává na mezinárodní ostudu.

Vážený pane ministře,

uvítali jsme také Vaši aktivitu ohledně zřízení technického kolokvia k Vyšehradskému mostu. Naše naděje, že Správa železnic bude na Váš popud od této chvíle postupovat transparentně a v souladu s právními předpisy České republiky ovšem vzala nečekaně rychle za své. Ještě než se kolokvium stihlo poprvé sejít, vyšlo najevo, že Správa železnic již 26. ledna 2023 potají uzavřela smlouvu s firmou 2T engineering s.r.o., jejímž předmětem je dopracovat její soutěžní návrh, který spočívá ve zbourání Vyšehradského mostu a jeho nahrazení novostavbou. Upozorňujeme, že smlouva obsahuje výčet 85 zákonů, vyhlášek a dalších předpisů, kterými by se zhotovitel měl řídit, avšak zákon o státní památkové péči, vyhlášku o zřízení pražské památkové rezervace, ani Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, která je součástí právního řádu České republiky (Sbírka zákonů č. 159/1991 Sb.), smlouva nezmiňuje.

Z dostupných analýz vyplývá, že je most opravitelný. Odborná doporučení se liší rozsahem potřebných výměn prvků, metodickým přístupem k opravě, její životností a odhadovanými náklady. Zatímco experti svázaní se Správou železnic uvádí, že rozsah výměn prvků by byl značný a oprava se proto nevyplatí, zahraniční odborníci navrhují modernější způsob opravy mostu, který by zachoval daleko více z původní konstrukce, byl by rychlejší, levnější a nevyžadoval přerušení provozu na trati. K tomu uvádějí, že při správné péči s námi Vyšehradský most může být dalších sto let.

Správa železnic při zadání soutěžního dialogu na železniční mosty pod Vyšehradem zcela ignorovala, že se jedná o kulturní památku, součást pražské památkové rezervace pod ochranou UNESCO. Nastavila tak podmínky soutěže předem vylučující návrhy, které by zachovávaly stávající most s jeho funkcí a na jeho místě. Správa železnic si byla vědoma ze studií, které nechalo pořídit hlavní město Praha, ale i ze svých vlastních podkladů, že most je opravitelný. Není proto na místě zaštiťovat se odkazy na průběh a výsledky soutěže. Navíc existují oprávněné pochybnosti o její regulérnosti a ekonomické nezávislosti údajně „nezávislých“ členů poroty na Správě železnic, která evidentně prosazuje zbourání mostu a jeho náhradu novostavbou.

Jediná správná cesta přístupu k památce spočívá v zodpovědném výběru projektanta opravy mostu. Přičemž je třeba požadovat, aby most zůstal stát na svém místě a prošel šetrnou opravou se zachováním maximálního množství původních dílů. Kritériem výběru by měla být zkušenost autorů s opravami obdobných historických příhradových mostních konstrukcí. Pokud by se opravdu prokázalo, že je potřeba železniční spojení pod Vyšehradem posílit o třetí kolej a s tímto záměrem by vyslovilo souhlas Centrum světového dědictví UNESCO, tak by bylo na místě vypsát řádnou mezinárodní architektonickou soutěž na paralelní most, dle

podmínek stanovených orgány památkové péče a předem projednaných s Centrem světového dědictví UNESCO.

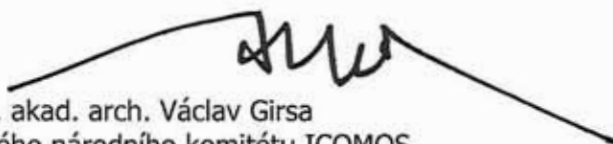
Aby se technické kolokvium, založené na Váš popud, nestalo jen dalším alibi pro zbourání kulturní památky, je dle našeho názoru nutné, aby bylo Vaším poradním orgánem, zcela nezávislým na Správě železnic. Současně je nutné, aby se zaměřilo na konkrétní kroky k záchraně mostu, nikoliv na akademicky nezávaznou debatu. Kompetentní experti v kolokviu by měli odpovědět na následující otázky:

- Jakým způsobem lze co nejlépe opravit Vyšehradský most, aby byla zachována jeho památková hodnota a přitom vyhovoval současnému i očekávanému železničnímu provozu?
- Jaké inovativní postupy, technologie či výrobky je potřeba zavést na české železnice, aby Vyšehradský most, jakož i další cenné ocelové příhradové konstrukce mohly nadále sloužit?
- Jaké moderní normy a předpisy je potřeba zanést do českého právního řádu či vnitřních regulí Správy železnic, aby se daly realisticky posuzovat historické mostní konstrukce a byly udržitelně a šetrně spravovány?

Česká republika dosud nemá normy pro posuzování stávajících historických mostních konstrukcí. Tento nedostatek by šlo jednoduše vyřešit převzetím osvědčené švýcarské normy SIA269. Správa železnic již ostatně má obdobnou zkušenost, když v roce 2019 převzala francouzské technické předpisy pro vysokorychlostní tratě (VRT). Mezinárodní odborníci mohou doporučit k převzetí i další normy, a stejně tak poradit, jak nejlépe certifikovat v České republice pevnou jízdní dráhu systému edilon sedra, což je moderní prvek, který by umožnil na Vyšehradském mostě plné zatížení soudobým železničním provozem s výrazným snížením hluku. Co se týká účastníků kolokvia, doporučujeme neopominout mezinárodní experty Iana Firtha, Andrease Galmariniho a Eugena Brühwilera, kteří jsou detailně seznámeni se stavem Vyšehradského mostu a současně disponují nezpochybnitelnou odbornou erudicí v oboru oprav ocelových nýtovaných konstrukcí. Pokud by jednání ovlivňovaly osoby ekonomicky provázané se Správou železnic, považovali bychom to za známku jeho neobjektivity, stejně jako tomu bylo u výše uvedeného soutěžního dialogu.

Vážený pane ministře,
věříme ve Váš energický zásah a jsme Vám setrvale k dispozici.
Děkuji Vám za porozumění

S úctou

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsu
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

Na vědomí:
Ministerstvo kultury
Maltézské náměstí 1, 118 00 Praha 1

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Stanovisko ČNK ICOMOS k technickému kolokviu o Vyšehradském železničním mostu konaném ve dnech 20. a 21. února 2023

ČNK ICOMOS je velmi znepokojen způsobem, jakým Správa železnic a Ministerstvo dopravy přistoupili k organizaci technického kolokvia k železničním mostům pod Vyšehradem a jakým způsobem jsou interpretovány jeho výsledky. ČNK ICOMOS 17. února 2023 apeloval dopisem na ministra dopravy Martina Kupku, aby se technické kolokvium nestalo jen dalším alibi pro zbourání kulturní památky, aby bylo poradním orgánem ministra, zcela nezávislým na Správě železnic, a aby jeho jednání neovlivňovaly osoby ekonomicky provázané se Správou železnic, což by mohlo způsobit jeho neobjektivitu, stejně jako tomu bylo u soutěžního dialogu na Vyšehradské železniční mosty. S tím, že by se kolokvium mělo zaměřit na konkrétní kroky k záchraně mostu, nikoliv na akademicky nezávaznou debatu.

Musíme konstatovat, že naše obavy se z velké části naplnily. Kolokvium organizovala a jeho členy vybírala Správa železnic, a to tak, že nejméně tři jeho členové s ní byli ekonomicky provázaní, o jejich objektivitě tudíž panují zásadní pochybnosti, což vrhá stín na celé kolokvium.

Místo toho, aby mezinárodní experti řešili, jakým způsobem lze co nejlépe opravit Vyšehradský most, tak aby byla zachována jeho památková hodnota, a přitom vyhovoval současnému i očekávanému železničnímu provozu, byl tento čas vyplýván na akademické debaty o návrzích ze zcela nerelevantního soutěžního dialogu na nový most. Stejně tak se experti nevěnovali analýze potřebných změn v české legislativě a vnitřních předpisů Správy železnic, které by umožnily realisticky posuzovat a opravovat historické mostní konstrukce. **Znepokojující je také konstatování jednoho z účastníků kolokvia, profesora Eugena Brühwilera, že „během Kolokvia také nebyl předložen žádný reálný projekt sanace ze strany SŽ a jejich pověřených inženýrů a nebyl zájem diskutovat o reálných opravných zásazích.“**

Tendenční výběr členů kolokvia, kdy panují u několika osob oprávněné pochybnosti o jejich objektivitě a v některých případech i odpovídající technické odbornosti, se pak nejvíce projevil v dodatečných samostatných prohlášeních uvedených v bodě 7. Jak uvedl profesor Brühwiler ve své reakci na zkrusování výsledků kolokvia ze strany Správy železnic v tiskovém prohlášení: „V bodě 7 jsou některá překvapivá prohlášení, která nejsou technicky podložena... Závěrečná část tiskové zprávy SŽ je nepřijatelná,

protože přináší směrem k veřejnosti mylnou představu, že proběhlo hlasování. Navíc ne všichni tzv. hlasující [tj. členové kolokvia] byli neutrální."

ČNK ICOMOS považuje takovéto praktiky za nepřijatelné a nedůstojné České republiky. Pokud se chceme řadit mezi civilizované evropské státy, musíme hrát férově, dodržovat své vlastní zákony a také mezinárodní smlouvy. Včetně zákona o státní památkové péči, vyhlášky o zřízení pražské památkové rezervace, a Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, která je součástí právního řádu České republiky (Sbírka zákonů čl. 159/1991 Sb.).

Přes uvedené výhrady se kolokvium jako celek shodlo na vyjádření k bodu číslo 3 – **Posouzení možností sanace mostu na požadované budoucí zatížení, takto:** *„Účastníci považují opravu mostu na budoucí železniční zatížení za možnou. Nalezení řešení opravy je inženýrskou výzvou (s ohledem na bezpečnost, čas, náklady, údržbu, monitorování). Existují různé názory, do jaké míry a jak obtížný úkol to je."*

Prezentované konstatování Technického kolokvia o opravitelnosti mostu považujeme za stěžejní výsledek, neboť železniční most je chráněnou kulturní památkou, o níž je vlastník či správce podle zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči povinen řádně pečovat. Nahrazení mostu novotvarem za takové okolnosti nepřichází v úvahu. Vyzýváme proto Správu železnic, aby dostála povinnosti, kterou ji kladou platné zákony, a železniční most opravila. Jediná správná cesta přístupu k památce spočívá v zodpovědném výběru projektanta opravy mostu. Přičemž je třeba požadovat, aby most zůstal stát na svém místě a prošel šetrnou opravou se zachováním maximálního množství původních dílů. Opětovně připomínáme, že se jedná o kulturní památku, součást pražské památkové rezervace pod ochranou UNESCO.

Ve svém závěrečném vyjádření v rámci technického kolokvia pro ministra dopravy Martina Kupku shrnul profesor Eugen Brühwiler situaci takto:

„Stávající nýtovaný železniční most lze i přes jeho špatný stav opravit s ohledem na všechny bezpečnostní požadavky, přiměřené náklady a dobu trvání prací. Je třeba vypracovat realistický projekt opravy, který zahrnuje aplikaci protikorozního nátěru a opravu lokalizovaných míst poškozených korozí. Vzhledem k naléhavosti by práce měly být zahájeny okamžitě, přičemž během prací by měla být zachována jedna železniční trať v provozu. Výměna mostu, tedy výstavba nového mostu podle vítězného projektu soutěže na nový most, proto není nutná. Oprava stávajícího mostu umožňuje rychlý zásah a nabízí nejmenší rizika z hlediska bezpečnosti plánování a respektování kulturních hodnot. V projektovém týmu je nutné nové smýšlení, které si zřejmě vyžádá změnu v tomto týmu."

Projektový tým, který doposud pro Správu železnic připravoval projektovou dokumentaci k opravě mostu (Projekt modernizace trati Praha hl.n – Praha Smíchov, spolufinancovaný EU), byl tvořen společnostmi SUDOP Praha, Metroprojekt a SUDOP EU (ing. Martin Vlasák, ing. Michal Mečl, ing. Tomáš Martinek).

ČNK ICOMOS se plně ztotožňuje se závěry a doporučeními profesora Eugena Brühwilera, který v oboru oprav ocelových nýtovaných mostních konstrukcí disponuje nezpochybnitelnou odbornou erudicí světové úrovně. Vyzýváme všechny zúčastněné, aby to už konečně začali respektovat a pustili se do reálných kroků k opravě významné památky - Vyšehradského železničního mostu.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

V Praze dne 21. března 2023

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

V Praze 22. 3. 2023

Otevřený dopis zastupitelům hlavního města Prahy

Vážení zastupitelé hlavního města Prahy,

Český národní komitét ICOMOS vítá váš zájem o Vyšehradský most a skutečnost, že jeho další osud bude předmětem jednání zastupitelstva hlavního města Prahy. V minulosti jsme považovali za nešťastné, že vám podřízená plánovací instituce byla jedním z iniciátorů záměru na jeho zbourání. Věříme, že jako zástupci občanů Prahy si vážíte jejího kulturního dědictví, které je zapsáno na prestižním seznamu UNESCO. Vyšehradský most je navíc kulturní památkou a ty se v civilizovaných společnostech nebourají. To, že je most opravitelný a nadále může sloužit běžnému železničnímu provozu je dnes veřejně známou věcí, potvrzenou renomovanými odborníky. V dnešní době, kdy se klade důraz na environmentální hodnoty a udržitelnost, je také důležité využít a znovu uvádět do života věci, které již existují, místo toho, aby se zbytečně likvidovaly a nahrazovaly novými. Opravit existující most, který tu s námi může být další stovky let, je nepochybně udržitelnější přístup než ho bourat, přesunovat a stavět nový. To samé ovšem platí i o nedalekém nádraží Vyšehrad, které léta chátrá a nyní mu hrozí akutní nebezpečí totální destrukce. Přitom by mohlo znovu začít plnit svoji dopravní funkci, což by byl právě ten příklad udržitelného přístupu k městu a jeho památkám. Centrum světového dědictví UNESCO již před čtyřmi lety vyzvalo k jeho vyvlastnění a záchraně. Musíme bohužel konstatovat, že se od té doby nestalo ani jedno. Přitom hlavní město Praha by v tomto procesu mělo být tím hlavním hybatelem, ono by mělo být tím, kdo má zájem na zachování univerzální hodnoty, pro kterou je zapsáno na prestižním seznamu UNESCO. Vážení zastupitelé, je na vás, abyste vyzvali vedení hlavního města Prahy k účinným krokům, jak k záchraně Vyšehradského mostu, tak i sousedního nádraží Vyšehrad.

Děkuji Vám za ČNK ICOMOS i za kulturní veřejnost

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

V Praze 9.11.2023.

Otevřený dopis ministru dopravy, panu Martinu Kupkovi

Vážený pane ministře,

Obracím se na Vás opakovaně ve věci železničního mostu pod Vyšehradem. Žádám Vás o naléhavý zásah vůči Vám podřízené organizaci, Správě železnic, která zcela selhává v péči o tuto kulturní památku, součásti pražské památkové rezervace, památky světového dědictví UNESCO.

Správa železnic zcela zanedbala nezbytnou údržbu a dosud nepodnikla žádné kroky k opravě této významné kulturní památky, most nenatřela, ani neobjednala projekt jeho opravy. Tím porušuje platné zákony České republiky a její mezinárodní závazky. Na místo projektu opravy stávajícího mostu navíc objednala za více než 3 miliony korun posudek EIA na nový trojkolejný most, tedy de facto posudek na zbourání kulturní památky. To považujeme za naprosto skandální.

Dalším selháním Správy železnic bylo poskytnutí zavádějících podkladů mezinárodní agentuře Jaspers, která na jejich základě provedla srovnání nákladů na opravu mostu s výstavbou nového tříkolejného mostu, který identifikovala jako levnější. Připomínám, že dosud neexistuje reálný cenový odhad nákladů na opravu mostu, protože nezávislí odborníci, kteří jsou k tomu kompetentní, jsou Správou železnic ignorováni. Ale co je hlavní, zpráva zcela opomíjí náklady na přestěhování stávajícího mostu na „nové místo“, což může stát více než výstavba mostu nového. Je evidentní, že realita bude nejspíše taková, že oprava stávajícího mostu bude levnější, než výstavba nového. Důsledky poskytování zavádějících informací expertní instituci, která zpracovává podklady pro rozhodování Evropské investiční banky, si jistě dovedete představit sám.

Z Kapacitního posouzení železniční tratě Praha hlavní nádraží - Praha-Smíchov (Ing. Jiří Pospíšil, Ph.D. a kol.), která byla včera zveřejněna, navíc vyplývá, že třetí kolej na mostě pod Vyšehradem není potřebná, čímž padá celý konstrukt nutnosti výstavby nového mostu. Je jen těžko pochopitelné, proč Správa železnic na místo hledání „chytrých řešení“, které mohou za řádově nižších investičních nákladů zlepšit provoz na stávající trati, prosazuje těžkopádná a drahá řešení, která by zbytečně

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

zničila kulturní památku a navždy poškodila pražskou památkovou rezervaci, památku světového dědictví UNESCO.

Vážený pane ministře,

Jak jste jistě byl již informován oficiální cestou, budoucnosti železničního mostu pod Vyšehradem v Praze se věnovalo zasedání Centra světového dědictví (WHC) UNESCO v saudskoarabském Rijádu. Centrum světového dědictví se plně ztotožnilo se zprávou ICOMOS z března 2023 a Českou republiku vyzvalo k zachování mostu, jakožto cenné součásti panorama Prahy zapsané na Seznam světového kulturního dědictví. Také vyzvalo Českou republiku, aby předem konzultovalo veškeré záměry týkající se mostu ještě před rozhodnutím o něm.

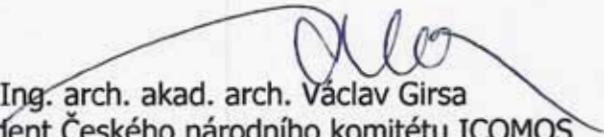
Je tedy zcela evidentní, že jediným správným, zákonným a zodpovědným řešením této tristní situace je neprodleně zahájit práce na opravě této významné kulturní památky - železničního mostu pod Vyšehradem.

Vážený pane ministře,

věříme, že nebudete nadále tolerovat porušování zákonů a mezinárodních závazků České republiky ve Vámi podřízené organizaci, a jsme Vám setrvali k dispozici.

Děkuji Vám za porozumění

S úctou

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girs
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

Stanovisko

Českého národního komitétu ICOMOS k záměru výstavby rezidenční čtvrti od společnosti Marlo Development v městské části Malín v Kutné Hoře

Český národní komitét ICOMOS vyjadřuje zásadní nesouhlas se záměrem výstavby rezidenční čtvrti v Malíně v Kutné Hoře, který byl veřejně prezentován společností Marlo Development v létě 2023. Záměr počítá s výstavbou čtyř třináctipatrových domů a čtyřmi řadami nižších objektů o celkové kapacitě přibližně 500 bytových jednotek.

ČNK ICOMOS bere na vědomí argument investora, že návrh je legální v tom smyslu, že „zohledňuje platný územní plán“. Tento územní plán však postrádá pro danou lokalitu potřebné regulace (včetně výškových). ČNK ICOMOS vnímá pozitivně vůli nynější politická reprezentace Kutné Hory toto pochybení napravit, a stejně tak vnímá pozitivně zájem obyvatel i dalších představitelů občanské a odborné veřejnosti vstoupit do diskuse o budoucím charakteru lokality. Petice „Stop výstavbě vysokopodlažních budov – Malín (Kutná Hora)“ získala v průběhu září 2023 přes 1000 podpisů a další přibývají.

ČNK ICOMOS upozorňuje na následující závažné nedostatky návrhu:

- 1) Naprosto (a záměrně!) nerespektuje historickou urbanistickou strukturu někdejší vesnice Malín, dodnes relativně dobře dochovanou. Ignoruje též pohledové souvislosti s historickými dominantami městské památkové rezervace Kutná Hora, Sedlce a krajinnými dominantami (kopec Kaňk se stejnojmennou národní přírodní památkou), stejně jako blízkost kulturní krajiny kolem zámků Nové Dvory a Kačina a jakékoli další historické a archeologické stopy. Návrh se dostává do rozporu s *Doporučením UNESCO o historické městské krajině* a dalšími relevantními mezinárodními dokumenty (*Quebecká Deklarace o ochraně ducha místa*), stejně jako s obecnými požadavky na ochranu krajinného rázu, přítomnými v českém legislativním rámci.
- 2) Přínos návrhu pro komunitu a život v místě je velmi diskutabilní. Kritické upozornili na dominantní monofunkční náplň a absenci navazující infrastruktury. Sám developer přiznává, že vnímá potenciál lokality zejména z pohledu budoucího komfortního dojíždění do Prahy.

3) Velmi sporná je architektonicko-urbanistická kvalita návrhu. Soubor je navržen jediným architektonickým ateliérem a sestává (podle nedostatečného množství dostupných vizualizací) z bílých, resp. šedých krabicovitých budov, které jsou mechanicky seřazené vedle sebe a odlišují se primárně svým objemem. K pozemku přistupuje jako k ideální zelené louce, bez ohledu na existující trasy a hmoty. Tvzení developera o „nadstandardní architektuře a urbanismu“ je nepodložené, stejně jako tvzení o „šetrnosti“ a „udržitelnosti“ návrhu.

Český národní komitét ICOMOS apeluje na zúčastněné strany, aby si uvědomily unikátní kulturně-historické a environmentální hodnoty lokality v Malíně, nacházející se v těsné blízkosti statku Světového dědictví UNESCO a historicky a vizuálně s tímto statkem těsně spojené. Předložený záměr s těmito hodnotami není v souladu a nijak je neobohacuje. ČNK ICOMOS připomíná, že v podobných případech lze požádat o vyjádření Centrum světového dědictví, což ovšem pokaždé staví příslušnou samosprávu i Českou republiku jako celek do nepříjemné pozice, zpochybňující domácí úroveň péče o kulturní dědictví i korektní přístup k mezinárodním smluvním závazkům. Odmítnutí předloženého záměru výstavby by měla následovat seriózní diskuse o budoucnosti lokality, respektující expertní stanoviska i potřeby komunity. Do této diskuse se Český národní komitét ICOMOS rád zapojí.

V Praze dne 2. října 2023

vyřiz. Doc. M. Horáček

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girs
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Reakce

Českého národního komitétu ICOMOS v polemice se společností Marlo Development ohledně jejího záměru výstavby rezidenční čtvrti v městské části Malín v Kutné Hoře

Český národní komitét ICOMOS (Mezinárodní rady památek a sídel) navazuje na své předchozí stanovisko ze dne 2. 10. 2023 a následnou tiskovou zprávu, v níž z několika hledisek kritizoval návrh výstavby obytného souboru v Kutné Hoře – Malíně, a reaguje tímto na námitku investora ze dne 19. 10. Ten ve svém mediálně citovaném sdělení zcela mylně uvádí, že postoj ČNK ICOMOS je „zcela bez vazby na jakákoliv platná právní pravidla a že jde o manipulaci s veřejným míněním“.

ČNK ICOMOS se proti takovému výpadu ohrazuje a k otázce platných pravidel dodává následující: Organizace ICOMOS je podle článků 13 a 14 Úmluvy o ochraně světového dědictví, jejíž je Česká republika signatářem, jednou z oficiálních poradních organizací, kompetentních vyjadřovat se k jakýmkoli potenciálním hrozbám vůči světovému dědictví. Prováděcí směrnice pro naplňování Úmluvy o světovém dědictví v článcích 30–37 role poradních organizací dále specifikují. Úmluva i její Prováděcí směrnice jsou součástí právního řádu České republiky. Prováděcí směrnice dále v čl. 112 uvádějí, že plány dalšího rozvoje lokality je třeba uvést do souladu s ochranou památkových hodnot a posuzovat komplexně, a to nejen uvnitř vlastní památky světového dědictví a její nárazníkové zóny (v případě Kutné Hory tedy ochranného pásma MPR), ale rovněž v „širším kontextu“ („wider setting“). Dotčené území podle uvedeného článku 112 kromě jiného zahrnuje „topografii, přírodní a vystavěné prostředí a další prvky jako infrastrukturu, členění území, prostorovou organizaci a pohledové vztahy“. Článek 118bis Prováděcích směrnic dále požaduje, aby členské státy Úmluvy (tedy i Česká republika) dbaly na zajištění posudků EIA a HIA (Heritage Impact Assessment) u projektů plánovaných jak uvnitř statků světového dědictví, tak v jejich širším okolí. Tato posouzení mohou vyznít pozitivně, či negativně, anebo přispět k nalezení vhodných alternativ. Státy jsou podle článku 172 Prováděcích směrnic vyzvány, aby informovaly o záměrech schválit v lokalitách chráněných Úmluvou novou výstavbu, která by mohla ovlivnit výjimečnou světovou hodnotu památky.

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

ČNK ICOMOS od výše uvedeného jasně odvozuje své právo se k návrhu společnosti Marlo Development vyjadřovat, stejně tak jako případnou pravomoc Výboru pro světové dědictví ke vstupu do této diskuse. Zajištění korektních posudků dopadů plánovaného projektu v kontextu světové památky, včetně související infrastruktury a vizuálních projevů v panoramatu Kutné Hory, je proto zcela legitimním a pochopitelným požadavkem.

Z hlediska zpochybnění právních předpisů obecně ČNK ICOMOS rovněž připomíná paragrafy 18, 19 a 55a Zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), v jeho aktuálním znění zákona č. 283/2021, kde se mezi cíle kvalitního územního plánování řadí ochrana přírodních, kulturních a civilizačních hodnot ve veřejném zájmu a v úkolech územního plánování se vyžaduje ohled na stávající charakter a hodnoty území v případě umístování staveb nových. Pokud je to nezbytné, pak se obcím a příslušným orgánům státní správy umožňuje projednat korekce územního plánu formou zkráceného postupu. Urychlená regulace dotčeného území by byla v tomto případě na místě kvůli statutu světového dědictví památek v blízkosti stavebního záměru i kvůli subtilní sídelní struktuře Malína.

ČNK ICOMOS je přesvědčen, že vysoká kvalita návrhu a ochrana památkových hodnot dotčeného území i dosavadního charakteru vesnice Malín jsou v zájmu všech zúčastněných stran. Vyzývá proto investora, aby se zdržel napadání oponentů svého návrhu, a místo toho usiloval o nalezení konsenzuálního řešení z hlediska mezinárodně uznaných hodnot architektonického a urbanistického dědictví Kutné Hory, jakož i s ohledem na názor širší veřejnosti, jak je to ve vyspělé kulturní a demokratické společnosti obvyklé.

V Praze dne 27. 10. 2023

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsu
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

V Praze 26.10. 23

Vážený pan
doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.
primátor hlavního města Prahy

Magistrát hl. města Prahy
odbor Kancelář primátora,
Mariánské nám. 2/2,
110 00 Praha 1, Staré Město

Věc: Záměry Magistrátu hl. města Prahy s objektem národní kulturní památky Staré čistírny odpadních vod v Praze-Bubenci

Vážený pane primátore,

jako zástupce Českého národního komitétu ICOMOS (Mezinárodní rady památek a sídel) se na Vás obracím s žádostí o vyjádření ve věci správy a využití národní kulturní památky Staré čistírny odpadních vod v Bubenci, jejímž vlastníkem je hl. město Praha.

Uvedená památka je zapsaná na Indikativním seznamu České republiky pro nominace na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO. Z tohoto důvodu ICOMOS jako odborný poradní orgán UNESCO v záležitostech světového kulturního dědictví stav památky monitoruje a má zájem o informace o jejím budoucím využití.

Uznání výjimečné světové hodnoty památky, vyjádřené zápisem na Indikativní seznam, je z velké části zásluhou současného správce – společnosti Továrna z.ú., správa industriálních nemovitostí, která část své činnosti věnuje odbornému výzkumu a prezentaci památky. Vedle toho společnost zajišťuje návštěvnické programy a další formy využití objektu, a to v souladu se zachováním jeho autenticity, celistvosti a standardů památkové péče.

Je nám známo, že společnosti Továrna nebude prodloužena smlouva o pronájmu nemovitosti s městem, a stávající činnost tak bude ukončena. Proto si Vás dovoluujeme požádat o informace, jak bude město nakládat s památkou dále, jaký bude program jejího využití a postup ve věci zápisu památky na listinu

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

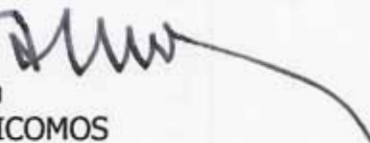
cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IC: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

Světového dědictví UNESCO. Jelikož Stará čistírna odpadních vod v Praze-Bubenči představuje mimořádné svědectví dějin architektury a techniky, budoucí program by měl péči o památkové hodnoty objektu klást na první místo. ČNK ICOMOS nabízí Magistrátu hl. města Prahy součinnost v odborných záležitostech při formování a naplňování tohoto programu.

S poděkováním za odpověď a pozdravem,

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

V Praze dne 13. prosince 2023

**Národní kulturní památka
STARÁ ČISTÍRNA ODPADNÍCH VOD v Praze-Bubenči:
K postoji Magistrátu hl. města Prahy k programu využití památky**

Český národní komitét ICOMOS (Mezinárodní rady památek a sídel) pokládá za nutné upozornit na nejasnou situaci ohledně budoucí správy a využití národní kulturní památky Staré čistírny odpadních vod v Bubenči, jejímž vlastníkem je hl. město Praha.

Uvedená památka je zapsaná na Indikativním seznamu České republiky pro nominace na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO. Z tohoto důvodu ICOMOS jako odborný poradní orgán UNESCO v záležitostech světového kulturního dědictví stav památky monitoruje a má zájem o informace o jejím budoucím využití.

Uznání výjimečné světové hodnoty památky, vyjádřené zápisem na Indikativní seznam, je z velké části zásluhou současného správce – společnosti Továrna z.ú., správa industriálních nemovitostí, která část své činnosti věnuje odbornému výzkumu a prezentaci památky. Neprodloužením smlouvy o pronájmu nemovitosti s městem vzniká obava, že stávající činnost bude ukončena na konci roku 2023. Magistrát hl. m. Prahy bohužel nereagoval na písemnou žádost o informace, jak bude město nakládat s památkou dále, jaký bude program jejího využití a postup ve věci zápisu památky na listinu Světového dědictví UNESCO. Jelikož Stará čistírna odpadních vod v Praze-Bubenči představuje mimořádné svědectví dějin architektury a techniky, budoucí program by měl péči o památkové hodnoty objektu klást na první místo. ČNK ICOMOS nabízí Magistrátu hl. města Prahy součinnost v odborných záležitostech při formování a naplňování tohoto programu.

prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girs
prezident ČNK ICOMOS